Mr. M. Čulītis
43 Elm Ave
Toronto 5

The Latvian Newspaper for Canada and U.S.A.
Published Twice Weekly
by the DAUGAVAS VANAGS
Editorial and Business Offices:
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada
Telephone — EM 8-0792
Editor in USA: A. Zvēriņš
102—15 85 Drive Richmond Hill 18, N. Y. USA
Tel.: Virginia 9-7778
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL
POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA

LATVIJA

AMERIKĀ

Nr. 38./163. TREŠDIEN, 1953. G. 20. MAIJA 3. GADS

Latviešu laikraksts Amerikā
iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās
Izdevējs — Apgāds DAUGAVAS VANAGS
Galvenais redaktors — INGRIDA VIKSNA
Redakcija un kantoris:
123 Huron St., Toronto, Ont. Canada
Telephone — EM 8-0792
ASV redakcija: A. Zvēriņš,
102—15 85 Drive, Richmond Hill, 18, N. Y. USA
Tel.: Virginia 9-7778
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā:
par 1 mēn. $1.50; par 3 mēn. $4.50;
par 6 mēn. $8.50; par 1 gadu $16.—
Sludinājumu maksa:
slud. daļā $1.80; tekstā $2.80
par vienu collas telpu 1 slejā

JĀNOLĪDZINA NESASKAŅAS

SENĀTORS SMITS MUDINA EIZENHAUERA UN ČERČILA SASTAPŠANOS

No Vašingtonas ziņo, ka senātors Aleksandrs Smits mudinājis „divu lielo" Čerčila un Eizenhauera sastapšanos, lai izlīdzinātu nesaskaņas, kas Anglijas un Sav. Valstu starpā radušās Korejas kaŗa politikas dēļ.

Senātors izteicās, ka „diviem lielajiem" vajadzētu sastapties vai nu Londonā vai Vašingtonā, lai vienotos par kopēju politiku Āzijā, gluži tāpat, kā tas tika darīts Rietumeiropā. Senātors uzsvēra, ka vissvarīgākais jautājums, kas būtu jāizlemj, ir Anglijas atkārtotie mēģinājumi panākt komūnistu Ķīnas pielaišanu AN kā samaksu par Korejas mieru. Viņš mudināja ģen. Eizenhaueru skaidri pateikt angliem, ka tam amerikāņi nekad nepievienosies.

Smits sacīja: ja komūnistu Ķīnu uzņem AN, tad visa Āzija ir pazudusi. Viņš uzsvēra arī, ka nesaskaņas abu sabiedroto starpā pašreiz jau ir sasniegušas tādus apmērus, kā ātri jādara kas nopietns lai stāvokli glābtu.

SKANDINĀVIJAS SKAISTULEI STOKHOLMAI 700 GADU

MASKAVAS UN VAŠINGTONAS UZSKATI BALTIJAS VALSTU JAUTĀJUMĀ

Sīvā cīņā Austrumeiropas tautas izkaŗoja sev tautas demokratijas valdības formu — saka Maskava. — Kerstena rezolūcija ASV Kongresā prasa noskaidrot, kādos apstākļos notikusi Baltijas valstu inkorporācija PSRS.

Izlasot krievu atbildi Eizenhauera 16. aprīļa runai, kurā viņš aicina Pad. Savienību pierādīt savu miera gribu, katram kļūst skaidrs, ka saprašanās Maskavas un Vašingtonas starpā ir tikpat neiespējama kā agrāk, un tas fakts, ka Staļina vietā nācis Maļenkovs, nekā nav grozījis šinī lietā.

Maskavas atbildē, kas 26. aprīlī, publicēta Pravdā un Izvestijā, mūs var interesēt tā vieta, kur ir runa par Austrumeiropas tautām. Tur ir teikts: „Sevišķa vērība prezidenta runā bija piešķirta Austrumeiropas tautām. No viņa runas izriet, ka valdības forma Austrumeiropā esot uzspiesta „no ārienes," kas ir pretrunā ar vispārzināmiem faktiem un ar patieso stāvokli šinīs valstīs. Fakti rāda, ka tikai pēc sīvas cīņas par savām tiesībām Austrumeiropas tautas sasniegušas pašreizējo tautas demokratijas valdības formu un tikai jaunajos apstākļos tām bija iespēja nodrošināt veselīgu saimniecības un kultūras attīstību savās valstīs. Būtu ļoti savādi gaidīt no Padomju Savienības, lai tā iejauktos nolūkā atjaunot reakcionāro režīmu, kuŗu šīs tautas nokratījušas."

Uzskatu dažādība šinī jautājumā ir tiešām nepārvarama un tādēļ, lai noskaidrotu patiesos apstākļus komūnistu apspiestajās zemēs, speciāla izmeklēšanas komisija, kādu ierosināja Kerstens, būtu ļoti noderīga. Tā varētu noskaidrot, vai tautas tiešām „sīvi cīnījās," lai izkaŗotu sev „tautas demokratijas valdības formu" un nonāktu Maskavas jūgā.

Kongresa locekļa C. Kerstena iesniegtās rezolūcijas teksts ir šāds:

„Ievērojot to, ka ASV valdība uztur diplomātiskās attieksmes ar Baltijas valstīm — Lietuvu, Latviju un Igauniju — un negrozīgi atteikusies atzīt šo valstu sagrābšanu un piespiedu „inkorporāciju" Pad. Savienībā, jārada īpaša komisija ar 7 Tautas Vietnieku Nama locekļiem, kuŗus ieceļ Tautas Vietnieku Nama priekšsēdis . . .

Komisija pilnvarota vadīt izmeklēšanu un izpētīt varas sagrābšanu Lietuvā, Latvijā un Igaunijā un to piespiedu „inkorporāciju" Padomju Soc. Republiku Savienībā, ieslēdzot izmeklēšanā arī slepenos nolīgumus Baltijas valstu lietā, kas nolīgti starp Pad. Savienību un Vācijas nacionālsociālistisko valdību 1939.-40. gadā; līgumus, kas nolīgti starp Baltijas valstīm un Padomju Savienību, un to pārkāpšanu; padomju aģentu infiltrāciju Baltijas valstīs un padomju bruņoto spēku invāziju Baltijas valstīs 1939.-40. g.; viltus vēlēšanu sistēmu, kas uzspiesta Baltijas valstīm 1940. g.

Komisijai jāiesniedz ziņojums Tautas Vietnieku Namam par izmeklēšanas un pētījumu rezultātiem kopā ar saviem ieteikumiem.

Lai īstenotu šo rezolūciju, komisijai vai kādai tās apakškomisijai, kuŗu tā pilnvarojusi izdarīt izmeklēšanu, ir tiesības darboties šī Kongresa darbības periodā tādos laikos un vietās Sav. Valstīs vai ārpus tām, kas ir nepieciešami lai izdarītu nopratināšanu, un ir tiesības pieprasīt vajadzīgās grāmatas, korespondenci, memorandus, papīrus un dokumentus . . ."

Mekkartijs brīdina anglus

NO VAŠINGTONAS ZIŅO, KA SENĀTORS MEKKĀRTIJS BRĪDINĀJIS ANGĻUS, KA VIŅŠ IEVADĪSOT IZMEKLĒŠANU TIRDZNIECĪBĀ AR KOMŪNISTU ĶĪNU, IESKAITOT ANGLIJU. SAVU IZMEKLĒŠANU SENĀTORS PAMATO AR „VISU AMERIKĀŅU NOSTĀŠANOS PAR ĶĪNAS PILNĪGU BLOKĀDI".

Mekkārtijs pārmeta angļiem, ka viņu kaŗa flote apsargājot kuģus, kas vedot preces uz komūnistu Ķīnas ostām un ka daži komūnistu kuģi braucot pat ar Anglijas karogu.

Savu uzbrukumu angļiem Mekkārtijs uzsāka pēc kādas angļu sociālistu vadoņa Klementa Etlija runas, kurā pēdējais pārmeta amerikāņiem, ka „daži elementi cenšoties aizkavēt miera nolīgšanu Korejā." Mekkārtijs liecināja, ka angļu tirdzniecība ar komūnistiem nepārtraukti pieaugot un ja pagājušā gada decembrī tā bijusi tikai 207.000 dolaru apmērā, tad šī gada janvārī tā jau sasniegusi 3 milj. dolaru. „Ja angļi grib mūs mānīt un izvākties no Korejas, paklausot komūnistu noteikumiem, arī ja mēs viņiem nepieslejamies, tad lai viņi vācas veseli un lai velns viņus parauj. Mums vajadzētu gremdēt katru nolādētu kuģi, kas brauc pie komūnistiem vezdams ieročus, kuŗi nes nāvi amerikāņu jaunekļiem. Ja nepieciešams," sacīja senātors savas runas beigās, „mums ir pietiekami daudz spēka un drosmes turpināt Korejas kaŗu vieniem pašiem."

PAMIERA SARUNAS TURPINĀS

Nekad vēl, kopš tās reizes, kad komūnistu armijas pārgāja 38. paralēli, sabiedrotie nav bijuši tik tuvu pamiera nolīgšanai kā pag. nedēļā. Bet sabiedroto sakarvirsnieki Panmundžomā vēl joprojām ir pesimistiski, jo domstarpības nebūt nav pārvarētas. Galvenais kavēklis ir tas pats, kuŗa dēļ pagājušā gadā pamiera sarunas bija jāpārtrauc, un, proti, gūstekņu repatriēšanas jautājums.

Aprīļa mēnesī uzausa pirmie cerību stari, jo komūnisti paziņoja, ka viņi vairs nepastāv pie savām prasībām, ka, mieru nolīgstot, visi sabiedroto rokās esošie gūstekņi nekavējoties nosūtāmi mājās, vai viņi grib atgriezties vai ne. Tā vietā viņi lika priekšā, ka tie kaŗa gūstekņi, kas labprātīgi negrib atgriezties, būtu nododami kādas neitrālas valsts pārraudzībā. Pēdējās trīs nedēļas sabiedroto un komūnistu sakarvirsnieki Panmundžomā ir mēģinājuši vienoties, kā šis komūnistu priekšlikums būtu īstenojams.

Līdz šim panākta vienošanās šādos jautājumos:

1. Zviedrija, Polija, Šveice, Čechoslovakija un Indija būs gūstekņu repatriācijas komisijas locekļi un pārzinās kaŗa gūstekņus.

Šinī jautājumā sabiedrotie piekāpās komūnistu priekšā, jo Apvienotās Nācijas bija paredzējušas tikai vienu valsti, kas pārzinātu kaŗa gūstekņus pēc miera nolīgšanas.

2. Gūstekņi tiks atstāti Korejā.

Šinī jautājumā komūnisti piekāpās sabiedroto priekšā, jo sākumā bija paredzējuši kaŗa gūstekņus sūtīt uz to neitrālo valsti, kuŗas pārziņā viņi atrastos, un paliktu tur tik ilgi, kamēr viņu galīgais liktenis tiktu izlemts politiskajā konferencē.

3. Tie kaŗa gūstekņi, kas gribēs atgriezties mājās, tur tiks nogādāti ne vēlāk kā divi mēneši pēc kaujas darbības izbeigšanās. Šim lēmumam pievienojās abas puses.

4. Tiem kaŗa gūstekņiem, kas negrib labprātīgi atgriezties, tiks sniegti paskaidrojumi, kādēļ viņiem vajadzētu atgriezties mājās.

Šis bija komūnistu priekšlikums un Apv. Nācijas tam pievienojās. Atliek daži jautājumi, par kuŗiem abas kaŗojošās puses nevar vienoties:

1. Komūnisti gribētu, lai „paskaidrojumu" laiks ilgtu četri mēneši. Apvienotās Nācijas domā, ka tam nevajadzētu ilgt vairāk kā divi mēneši.

2. Komūnisti pieprasa, lai sabiedrotie paskaidrojumu noklausīšanā pielaistu visus tos komūnistu kaŗa gūstekņus, kas negrib atgriezties.

Bet sabiedroto viedoklis ir, ka „paskaidrojumi" būtu sniedzami tikai 14.500 ķīniešiem, kamēr ziemeļkorejieši pēc kaŗa beigām būtu nekavējoties atbrīvojami Dienvidkorejā.

3. Komūnisti grib, lai tie kaŗa gūstekņi, kuŗu pārliecība „paskaidrojumu" laikā nemainās, paliktu neitrālas valsts apsardzībā, kamēr politiskā konference izlemj viņu nākotni.

Pēc sabiedroto domām, visi tie gūstekņi, kuŗus „paskaidrojumi" neietekmē, nekavējoties atbrīvojami no gūsta.

IGAUŅU TELEGRAMMA PREZ. EIZENHAUERAM

Igauņu nacionālā komiteja, ko igauņi dēvē par savu parlamentu, noturēja sēdes 9. un 10. maijā Ņujorkā. Komiteja nosūtīja prezidentam Eizenhaueram telegrammu, kuŗā aizrādīts, ka Maļenkova solījumiem ievērot līgumus nevarot ticēt, jo Baltijas valstīm šinī ziņā ir bēdīgi piedzīvojumi. Amerikā dzīvojošie igauņi ir pārliecināti, ka nekādā līgumu nolīgšana ar Pad. Savienību nenovedīs pie ilgstoša miera. Ir viens ceļš, kā krievi varētu pierādīt savu miera gribu, un tas ir — izbeigt nelikumīgo okupāciju Baltijas valstīs un atbrīvot deportētos.

Plaši pārrunāja jautājumu par Igaunijas trimdas valdību. Vispārējais ieskats bija tāds, ka drīzākā laikā jāpanāk kāds atrisinājums, lai izbeigtu tādu stāvokli, ka pašlaik igauņiem ir divas trimdas valdības. ASV igauņu komiteja atbalsta Maurera valdību, kas ievēlēta saskaņā ar valsts satversmi.

Igauņu nacionālā komitejā ietelp 44 locekļi, no kuŗiem 30 ir ievēlēti, bet pārējie ir bij. valdības locekļi, bij. parlamenta locekļi un sūtņi. 12 vīru lielais prezidijs notur regulāras sēdes, bet komitejas pilnsapulces sanāk pēc vajadzības.

NAGIBS NEDRĪKST UZVARĒT

No Londonas ziņo, angļu ārpolitikas lietpratēji baidoties, ka angļu kaŗaspēka izvākšana no Suecas kanāļa joslas nekavējoties sāktu tādu politisku un militāru briesmu vētru, kas skartu teritoriju no Maltas līdz Singapurai, kas nozīmē, ka ne tikvien izjūk nodomi par Vidējo Austrumu aizsardzības plāna realizēšanu, bet ka sadrūp arī pretkomūnistiskais valnis turpat vai puspasaules apmērā. Suecas kanāļa joslas zaudēšana ietekmētu ne tikai Vidējos Austrumus, bet arī Āziju un Afriku.

Arī Malta jau paspējusi brīdināt Angliju, ka gadījumā, ja angļu kaŗaspēks atstāj Suecas kanāļa joslu, Malta nākotnē nepiedalīsies nekādos tālākos sabiedroto aizsardzības pasākumos. Maltā stacionētās austrāliešu aviācijas vienības izteikušās: ja angļi evakuē Suecu, viņi pieprasīs savu pārcelšanu no Maltas. Arī Kipras salā iesāktie aizsardzības darbi pašreiz karājas gaisā, gaidīdami kādu noteiktu notikumu attīstību. Ja angļiem Ēģipte jāatstāj, tad Kipras aizsardzības plāni neīstenosies.

Vēl dziļāk ieskatoties, angļu izdzīšana var nozīmēt palielinātu Grieķijas un Kipras apvienošanās mēģinājumu. Tāpat ēģiptieši darīs visu, lai pierunātu Sudānu pievienoties Ēģiptei. Šāda nolūka realizēšanai propagandas vajadzībām vien ģen. Nagibs jau paredzējis 1 milj. Ēģiptes mārciņu.

Līdz ar angļu izvākšanos no Suecas kanāļa joslas apdraudēts būtu arī Rietumu sabiedroto lidlauku un gaisa bāžu stāvoklis Irakā. Bagdadē jau tagad runājot, ka vajadzētu lauzt Anglijas un Irakas starpā nolīgto līgumu.

Ziņas no Pakistanas vēstī, ka gadījumā, ja angļi atstāj Suecas kanāļa joslu, Pakistāna nekavējoties izstātos no Lielbritanijas Apvienotās Karalistes. Ja Pakistāna aiziet no AK, tad Anglija var zaudēt tiesības izmantot vienīgo Indijas lidlauku Maripurā. Un ja angļiem neatļaus lietot Maripuru, tad tādā pašā veidā var rīkoties arī Ceilona un aizliegt Anglijas gaisa spēkiem lietot lidlauku un gaisa bazi Negombo.

Ēģipte boikotē angļus

No Kairo ziņo, ka ēģiptieši uzsākuši jauna veida cīņu pret 80.000 vīru lielo angļu kaŗspēku Suecas kanāļa joslā. Šī jaunā cīņa izpaudīsies saimnieciskā boikota veidā, jo bez īpašas valdības atļaujas ēģiptiešiem aizliegts pārdot angļu kaŗaspēkam pārtiku, alkoholiskus dzērienus, būvmateriālus un jēlvielas. Tas nozīmē, ka angļiem visas šīs tik ļoti nepieciešamās mantas būs jāiegādājas ārpus Ēģiptes.

Tito pārbauda Maļenkova pacietību

Pēc Staļina nāves pasaules politiķi ar lielu interesi vēroja, kāds iespaids tai būs Dienvidslavijas un Padomju Savienības attieksmēs. Bija zināms, ka pēc tam, kad Tito 1948. gadā atšķēlās no Maskavas, viņš un Staļins bija kļuvuši nāvīgākie ienaidnieki.

Pirms dažām nedēļām maršals Tito saaicināja mājās vairākus sūtņus, lai kopīgi pārrunātu, kādu iespaidu valdības maiņa Pad. Savienībā radījusi Dienvidslavijā. Iznākumā Tito nolēma pārbaudīt Maļenkova režīma pacietību. To izdarīja ar Donavas Dzelzs Vārtu palīdzību. Dzelzs Vārti ir apmēram divas jūdzes garš upes posms, kur kuģošanu atvieglina kanāļi. Daļa ierīču, kas nepieciešamas kanāļa izmantošanai, atrodas Rumānijas, daļa Dienvidslavijas pusē. Jau sākot ar 1948. g., dienvidslavi bija mēģinājuši piedabūt rumāņus pie kanāļa kopīgas apkalpošanas un pārvaldes, bet līdz šim atbilde vienmēr bija bijusi nē.

Bet pirms neilga laika Tito saņēmās. Vārti tika aiztaisīti, un tai pašā laikā Dienvidslavija nāca ar jaunu piedāvājumu Rumānijai par Dzelzs Vārtu kopēju pārvaldi. Pagājušā nedēļā Rumānija šādam priekšlikumam pievienojās un to parakstīja.

Var jau būt, ka rumāņus neinteresē nekas cits kā vienīgi paturēt atvērtu svarīgo Donavas ūdens ceļu. Bet no otras puses, Rumānijas piekrišana ir pirmais draudzīgais mājiens, ko Dienvidslavija saņēmusi no Maskavas satelītiem kopš 1948. gada. Tādēļ arī Rietumu politiķi pielaiž varbūtību, ka rumāņu rīcībai ir daudz dziļāks pamats.

KAŖŠ KOREJĀ

Seulā. — 16. maijs izvērtās par vienu no lielākajām kauju dienām pēdējo mēnešu kaŗā Korejā. Pieturoties labiem laika apstākļiem un sākoties trīs dienu ilgam pārtraukumam Panmundžomas pamiera sarunās, kaŗa darbība pieauga kā gaisā, tā arī uz zemes.

Sabiedroto kaŗa lidmašīnas vienā dienā nogāza 11 ienaidnieka MIG-15, kas ir otrs lielākais dienas rekords pēc pag. gada septembŗa, kad sabiedroto lidotājiem izdevās notriekt 13 komūnistu lidaparātu vienā dienā.

Zemes cīņās ķīnieši uzbruka vismaz 4000 vīru stiprumā 155 jūdžu garās Korejas frontes vidējā sektorā. Vissmagākās atvaires kaujas bija jāpārcieš dienvidkorejiešu vienībām, kas ierakumos vietām ielauzušos ienaidnieku izdzina ar rokas granātu un durkļu palīdzību. Niknās tuvcīņās un sabiedroto artilerijas un granātmetēju uguni nogalināti vismaz 1.380 komūnistu kaŗavīru. Sabiedroto zaudējumi vēl nav zināmi.

Pēc sabiedroto militāro lietpratēju sprieduma, komūnistu uzbrukumi neesot bijuši tik daudz, lai iegūtu territoriju, bet gan lai sabiedrotajiem nodarītu pēc iespējas lielākus zaudējumus. Tomēr iznācis gluži otrādi, jo visi komūnistu uzbrukumi beigušies nesekmīgi, pašiem uzbrucējiem ciešot smagus zaudējumus.

Jaunas tīrīšanas Austrumvācijā

No Berlīnes ziņo, ka Austrumvācijā sākušās jaunas tīrīšanas un viens no pirmajiem upuŗiem esot Austrumvācijas varas vīrs Francis Dālems, viens no pieciem visaugstāk stāvošiem vāciešiem pie komūnistiem. Dālemu atlaida no darba pagājušo otrdien, pārmetot, ka viņš neesot bijis spējīgs iztīrīt atbildīgus posteņus no „remdeniem" komūnistiem.

VIŅI STĀSTA PAR LATVIJU

BĒGĻI NO LIEPĀJAS APCEĻO SAV. VALSTIS

Jau trešajā dienā pēc ierašanās Ņujorkā Liepājas bēgļi — Žanis un Lilija Nīči un Gunārs Čukurs — uzsāka savu ceļojumu pa dažādām latviešu kolonijām ASV, lai stāstītu par dzīves apstākļiem dzimtenē, kuŗu tie atstājuši pirms 4 mēnešiem. Katrā sanāksmē tautieši tos apbēra jautājumiem. Paskaidrojumu sniegšanā galvenais smagums bija jāiznes Žanim Nīcim, kā vecākam no trim bēgļiem, bet nācās stāstīt arī viņa kundzei un viņa sievas brālim, kas ir tikai 18 gadu vecs. Tautieši izrāda lielu interesi par bēgļu stāstu, un visas sanāksmes bija kupli apmeklētas.

10. un 11. maiju bēgļi pavadīja Vašingtonā, D.C., kur tie apmeklēja sūtni J. Feldmani, Kongresa locekli C. Kerstenu un bij. Kongresa locekli O. Armstrongu. Vašingtonā bija noorganizēta arī bēgļu satikšanās ar preses pārstāvjiem.

12. maijā bēgļi bija atpakaļ Ņujorkā un bija Komitejas Latvijas Brīvībai viesi Baltiešu brīvības namā, kur bija aicinātas Brīvās Eiropas Komitejas vadītājas personas, kā arī igauņu un lietuviešu pārstāvji. Komitejas priekšsēdis Dr. V. Māsēns apsveica bēgļus ar izglābšanos un stādīja tos priekšā amerikāņu viesiem, kas viņus ņēma jautājumu krustugunīs. Tulka loma piekrita komitejas sekretārei Turka kundzei. Viesi gribēja zināt, kāds noskaņojums valda iedzīvotājos Latvijā, ko tie domā par Ameriku un vai cer uz atbrīvošanu. Uz jautājumu par celtniecību un industriālizāciju Latvijā Nīcis paskaidroja, ka Liepājā neviena jauna fabrika nav uzcelta. Darbojas tās pašas vecās fabrikas, bet mašīnas arvien vairāk nolietojas un jaunas nenāk klāt. Ražošanu stipri traucē izejvielu trūkums. Liepājā gaisa uzlidojumos sagrauts 300 māju, bet no jauna uzceltas tikai sešas Jaunliepājā un viena Vecliepājā. No Nīcas pagasta, kur ir 2000 iedzīvotāju, 1949. gadā deportēti 300 cilvēku. Tālāk amerikāņi interesējās par reliģijas vajāšanu un saņēma atbildi, ka apmeklēt dievkalpojumus gan nav aizliegts, bet tas esot bīstami. Ir bijuši gadījumi, ka daži pasta darbinieki tādēļ atlaisti no darba. Skolotājiem stingri aizliegts apmeklēt baznīcu. Skolēnus, kas apmeklē baznīcu vai kas iesvētīti, nepielaiž pie gala pārbaudījumiem. Vēl daudzas līdzīgas lietas amerikāņi dabūja dzirdēt no cilvēkiem, kuŗi vēl pirms pāris mēnešiem bija Staļina vergi.

Beigās amerikāņu viesi izteica cerību, ka latviešu tauta nebūs vīlusies savās cerībās un sagaidīs savu atbrīvošanas dienu.

Nākošā dienā bēgļi jau izlidoja ar lidmašīnu uz Detroitu. No turienes viņi devās tālāk uz Kalamazū, Grand Rapidiem, Milvokiju, Čikāgu, Klīvlendu, un 23. maijā būs atpakaļ Ņujorkā. Pa visu šo laiku bēgļiem būs tikai viena brīva diena, kad viņiem nebūs jāuzstājas sanāksmēs. 24. maijā, plkst. 5 viņi satiksies ar Ņujorkas latviešiem Webster Hallē.

Liepājas bēgļu tālākā uzstāšanās atkarājas no tā, cik ilgi tiem piešķirs uzturēšanās atļauju ASV.

DEVALVĀCIJA INDOĶĪNĀ

Visu pagājušo nedēļu Indoķīnā kaŗa darbība turpinājās, kas pēc komūnistu spēku atvilkšanas no Luangprabangas Laosā bija pārsviedusies uz Vietnamas Sarkanās upes deltu. Komūnisti joprojām turpina savu kustību kaŗu. Zinot, ka franči bija spiesti atvilkt daļu savu spēku Laosas aizstāvēšanai, komūnisti tagad koncentrēs savu spiedienu pret Vietnamu. Bet arī Laosa vēl nav droša. Lai gan galvenie komūnistu spēki atvilkās no Laosas galvaspilsētas, džungļi vēl joprojām ir pilni komūnistu, kas neļauj franču armijai atvilkt elpu. Tāpat pastāv briesmas, ka kādu dienu mežos un kalnos paslēpušās komūnistu vienības varētu sākt maršēt uz Mekongas upes un Taizemes robežas pusi.

Pagājušajā nedēļā franči saspīlējumos iemeta vēl mazliet pulveŗa, devalvējot Indoķīnas piasteru.

Līdz šim piastera oficiālā vērtība bija 17 franku (4,9 amer. centi). Melntirdzniecībā tomēr piasteru jau sen varēja dabūt par 7—8 frankiem. Spekulantiem līdz ar to pavērās varens darba lauks. Uzpērkot piasterus par 7—8 frankiem un pārdodot oficiālā tirgū par 17 frankiem, Francija katru gadu zaudēja apmēram $250 milj. Pag. ned., kad lietas sasniedza savu kulminācijas punktu un draudēja izvērsties plašākā nepatikšanu vilnī, franči piasteru devalvēja, pazeminot maiņas kursu uz 10 frankiem.

Indoķīnas saimnieciskā dzīvē tas izsauca veselu sašutumu vētru. Daudzi veikali vai nu tika slēgti, vai arī paaugstināja savas preču cenas par 100—200 proc.

Politisko novērotāju uzskati ir pretstatā franču rīcībai, pamatojoties uz nesaskaņām, kas nākotnē frančiem liks daudz vairāk zaudēt nekā tagad viņi iegūs ar devalvāciju.

„Svētki Skangalē"
23. UN 24. MAIJĀ
TORONTO

LATVIJA

Redakcija patur tiesības iesūtītos manuskriptus saīsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos nosūta atpakaļ, ja būs pievienota pastmarka.
Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas var arī neatbilst redakcijas viedoklim.

MEDICĪNISKĀ PALĪDZĪBA KANADĀ

ONTARIO PROVINCĒ

Ontario provincē medicīnisko palīdzību pacientiem visvairāk sniedz ģimenes ārsti gan savās pieņemšanas telpās, gan pacientu mājās. Šāds ģimenes ārsts ir spējīgs ārstēt lielāko tiesu ģimenes slimību.

Gadījumi, kas saistīti ar grūtām diagnozēm vai ārstēšanu, nododami ārstu speciālistu rokās, atkarā no attiecīgās slimības rakstura. Komplicētos gadījumus, kas prasa īpašu pētīšanu vai ārstēšanu, dziedē slimnīcās.

Lai palīdzētu algotiem cilvēkiem nodrošināties pret slimības izdevumiem, pastāv gan privāta, gan pusvalstiska apdrošināšanās, kas dod iespēju jau iepriekš samaksāt kā medicīnisko, tā arī slimnīcas palīdzību. Daži apdrošināšanas plāni dod gandrīz pilnīgu segumu un citi tikai sedz daļu ārstniecības izdevumu.

Bet līdzekļu trūkuma dēļ nevienam nav jāiztiek bez ārstniecības palīdzības. Tie, kam nav iespējams samaksāt ārstēšanās izdevumus, aprūpēti dažādos veidos. Privātais ģimenes ārsts sniedz savu palīdzību, neatkarīgi no pacienta finanšiālā stāvokļa; lielākās slimnīcās ir iekārtotas īpašas klīnikas, kas medicīnisko palīdzību sniedz bez maksas tiem, kas nav spējīgi maksāt. Maksāt nespējīgām personām slimnīcas izdevumus sedz pilsētas vai lauku pašvaldības, bet medicīnisko palīdzību bez maksas sniedz ārsti.

Tādi pilsoņi, kā veci, akli, kropli, bāriņi, kas saņem valsts pensijas, nodrošināti ar medicīnisko palīdzību uz īpaša labklājības plāna pamatiem. Pēc šī plāna, valdība katru mēnesi maksā ārstu apvienībai. Ārstu apvienība savukārt ar saviem atsevišķiem biedriem, kas atrodas visās provinces malās, šai ļaužu grupai dod medicīnisko palīdzību. Šī kārtība pastāv kopš 1935. gada.

Strādnieki nodrošināti pret nelaimes gadījumiem darbā. Valdība ir noorganizējusi īpašu strādnieku kompensācijas iestādi (Workmen's Compensation Board). Iemaksas izdara darba devēji, lai strādnieki varētu ne tikai saņemt brīvu medicīnisko palīdzību profesionālās slimības vai nelaimes gadījumos, bet tam vēl izmaksā lielāko daļu algas darba nespējas laikā.

Ontario provines valdība aktīvi piedalās dažos medicīniskās palīdzības veidos. Divi veidi, kuros valdība ir pirmām kārtām ieinteresēta, ir: 1) preventīvā medicīna; 2) tās slimības, kas prasa ilgu slimošanas laiku.

Galvenā valdības palīdzība izpaužas šā:

1. Bezmaksas ārsta izmeklēšana visām topošām mātēm.
2. Brīva antitoksinu izplatīšana baku, difterijas, garā klepus, tetanusa (krampju), šarlaka (skarlatīnas), masalu, tīfa un paratīfa apkarošanai.
3. Brīva miesas audu izmeklēšana, ja ir aizdomas, ka pacientam ir vēzis.
4. Tuberkulozes slimo brīva ārstēšana, ja tie nespēj par ārstēšanos samaksāt.
5. Gara slimo slimnīcu uzturēšanā un ierīkošanā.
6. Ceļojošās klīnikas savlaicīgu tuberkulozes un garā slimību simptonu konstatēšanai.
7. Rajona veselības centros, kas apgādāti ar ārstiem, zobārstiem un žēlsirdīgām māsām, lai izmeklētu skolniekus un kalpotu sabiedrības veselības interesēm.
8. Financiālā palīdzība Vēža fondam, lai visi varētu ārstēt vēža slimības, neatkarīgi no pacientu finanšiālā stāvokļa.

Tātad Kanadā var saņemt medicīnisko palīdzību visu slimību gadījumos bez jebkādas kavēšanās; lielāko slimību daļu var ārstēt pē pacienta izraudzīti ģimenes ārsti; pacientu ārstē mājās vai viņa mājas tuvumā esošās pašvaldības robežās; ja pacients ir nodarbināts, tas var iepriekš samaksāt ārstēšanas izdevumus sev un ģimenei ar atvilkumiem no algas nelielos apmēros; strādnieks, kas ievainots darbā, saņem brīvu medicīnisko palīdzību, un viņa ģimene saņem daļu viņa algas pa slimības laiku. Arī viņa bērni ir pilnīgi nodrošināti īpašu slimību gadījumos, ilgstošas slimības gadījumos viņam ir brīva ārstēšanās, ja viņš ir vecs, akls, ja viņš ir bez darba, vecumā, kad valdība maksā viņam pensijas, viņam ir nodrošināta brīva ārstēšanās, ja viņa financiālais stāvoklis to prasa.

Medicīniskā profesija un valdība cieši sadarbojas Ontario provincē. Medicīnisko profesiju nekontrolē valdība, bet abas apzinās, ka katra no tām dara svarīgu darbu provinces veselības kopšanas laukā.

ZIEDOJUMI KULTŪRAS FONDAM

Amerikas Latviešu Apvienības Kultūras Fonda valde ar sirsnīgu pateicību kvitē saņemtos šos ziedojumus:

N. Krauja, Norfolk, Va, $3.—, Jangtaunas Ohio latvieši pēc A. Puriņa z. l. Nr. 9, $12.—; Minneapoles latv. bap. dr. pēc E. Lesiņa zied. l. Nr. 27, $44.80; Laramijas Kejennes latv. pēc A. Hvastkova z. l. Nr. 64 $9.—; Latv. b-bas Vaš. valsts Sitles nodaļas latv. z. l. Nr.141, $5.55; Latv. b-bas Vaš. valsts Sitles nodaļas latv. z. l. Nr. 142, $13.—; Latv. b-bas Vaš. valsts Sitles nodaļas latv. z. l. Nr. 143, $36.50; Latv. b-bas Vaš. valsts Spokanes nodaļas latv. z. l. Nr. 150, $7.—; Latv. b-bas Vaš. valsts Longvju Kelso nodaļas $25.—; Grand Rapidu latv. pēc V. Zirnīša z. l. Nr. 166. $4.—; Sirakūzas un apk. latv. draudzes loc. pēc K. Stravinska z. l. Nr. 45 $7.—; Ed. Tūters, Minnē, $2.—; Kārlis Enģels, Mainē, $1.—; Adolfs Upenieks, Mainē, $1.—; P. Mežinskis, Jovā, $2.—; Laika izdevējs H. Rudzītis un darbinieki pēc z. l. Nr. 15. $33.—; Sirbrukas, N. J. latv. pēc z. l. Nr. 177. $15.30; Māc. V. Freimanis, Bostonā, $1.—; Miami Latv. kopas loc. pēc z. l. Nr. 42 (T. Pētersone) $17.—; Magdalēna Rozentāls, N. Y. pēc z. l. Nr. 2. $17.50; Detroitas Sv. Pāvila dr. loc. z. l. Nr. 114. $21.—; Pjerres, So. Dak. un apk. latv. loc. pēc K. Vītola z. l. Nr. 61. $7.—; Kantonas, Ohio latv. kopas loc. pēc z. l. Nr. 183. $5.—; Dallesas, Teksas latv. ALA's kopa pēc z. l. Nr. 56. (A. Bauškenieks) $14.25; Kolumbus, Ohio latv. b-bas loc. pēc z. l. Nr. 192. (A. Caune) $10.50; Kolumbus latv. b-ba $3.65; Siouksas, So. Dak. Latv. b-bas loc. z. l. Nr. 59 (A. Rugājs) $25.—; Vaš. D. C. Latv. ev. lut. draudzes Jaunp. z. l. Nr. 36 (L. Spožais) $20.—; Midlevillas — Hastingas, Mich. latv. kopas loc. z. l. Nr. 225. (T. Priverts) $9.—; DV Apvienība $5.—; Nujorkā $5.—; Alfr. Puķīte, K. Kuzulis, J. Bērziņš, D. Majinovskis z. l. Nr. 124 kopā $4.—; G. Augusts, Kalif., $4.—; Nesavā pēc z. l. Nr. 275. $8.—; Providences, R. I. latvieši pēc P. Stērstes z. l. Nr. 76. $7.50; Broktaunas, Randolfas un Bridžtaunas latv. pēc z. l. Nr. 109. $7.—; Tulsas, Okla. latv. pēc Dr. Lindermanis z. l. Nr. 184. $5.50; DV Apvien. Ročesterā, N. Y. pēc z. l. Nr. 129 (vāca I. Grambergs) $31.50; Sirakūzu, N. Y. un apkārtnes latv. b-ba z. l. Nr. 88. $26.—; Sirakūzu, N. Y. un apkārtnes latv. b-ba, Kultūras dienas sar. atl. $7.65; E. un Z. Krasti Kalamazū, Mich. $3.—; Elkhartas latv. pēc z. l. Nr. 160. $4.—; Vaš. ... ALA's biedru kopa pēc z. l. Nr. 151. (A. Kundziņš) $6.—; Nujorkas Latv. Akad. Siev. Kluba loc. un pied. pēc O. Rudovskas z. l. Nr. 277. $70.—; DV Linkolnas, Nebr. apv. loc. pēc z. l. Nr. 272. $17.50; Austras Ozoliņas grāmatn. Čikāgā apmekl. pēc z. l. Nr. 278. $15.—; DV Baltimores Apv. z. l. Nr. 163. (K. Detlavs) $12.—; V. Šmits, N. Y. pēc z. l. Nr. 273. $14.50; Rob. Krūklītis, Lansing, Mich. $2.—; Pēc zied. listes Nr. 25. (vācējs E. Raisters, N. Y.) $15.—; Bukskauntijas latv. baptistu draudze, z. l. Nr. vāc. T. ... $10.—; Latv. ev. lut. dr. Vaš., D. C. loc. pēc z. l. Nr. 37. Bērziņš $5.—; Teod. Jansons, Sagināvā, Mich. $1.—; Stud. b-ba Fraternitas Rusticana z. l. Nr. 69 — $10.—; Pokipsijas, N. Y. latvieši z. l. Nr. 74. (Ed. Avotiņš) —$8 (Nobeigums sekos)

PĀRDODAMA
10 IST. DUBULTMĀJA
divas virtuves, četras garāžas
Dundas Gladston raj. Cena $16.500,
iemaksa pēc vienošanās
Zvanīt LL 7606

LATVJU MĀMIŅA GODALGOTA MONTREĀLĀ PAR LATVISKIEM AUDUMIEM

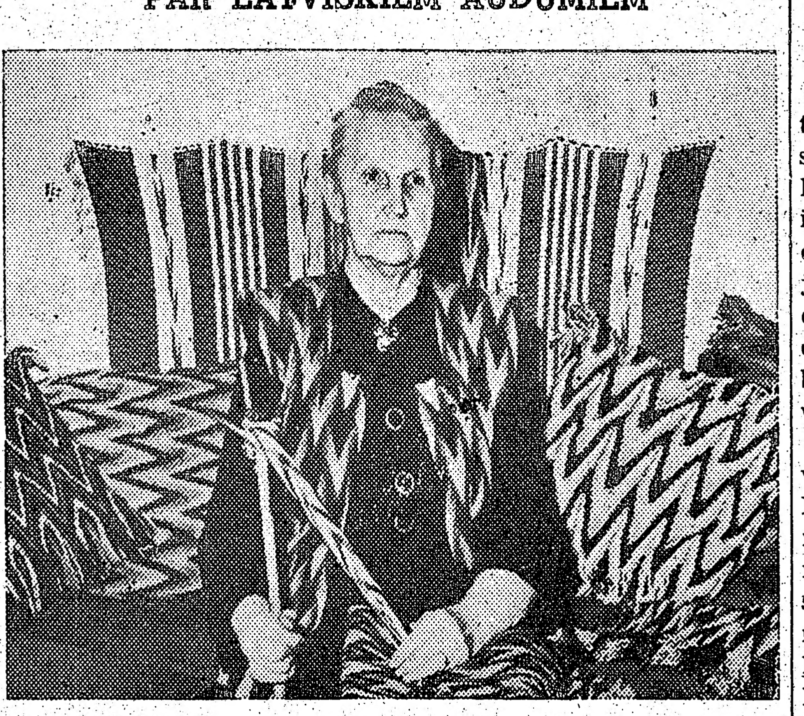

A. Rudlapa un viņas košie audumi J. Kreija uzņ.

Šī gada aprīlī Kanadas Rokdarbu Ģilde rīkoja Montreālā daiļamatniecības skati, kurā piedalījās daiļamatnieki, kā kanadieši saka, no krasta līdz krastam. Skatē no Toronto piedalījās ar saviem darbiem sirmā latvju māmuļa Alma Rudlapa, saņemot par saviem darbiem augstāko novērtējumu, kas izteikts ar Canadian Handicraft Guild piesūtīto rakstu un zīda lenti ar uzrakstu „For Exelence".

Almas Rudlapas mājīgā istabiņa atgādina mazu izstādi. Latviski sienu paklāji, spilveni, skaisti kaklauti, grāmatu zīmes un piedevām sienas vēl greznotas latvju gleznotāju darbiem. Pati A. Rudlapa, kaut jau 75 g. veca, vēl spirgta un stāsta, ka šis rokdarbu veids, kuru veic īsti senatniskā technikā, bez stellītēm, tai palicis par ikdienas nepieciešamību. Materiālā ziņā šis darbs neatmaksājas, jo, piem., viena kaklauta pagatavošanai nepieciešams vismaz 2 nedēļu darbs.

Šo mākslu A. Rudlapa mācījusies no savas vecāsmātes un šis „aušanas" veids saukts par „mastīšanu". Māmiņas vecāmāte klaušu laikos pie skalu uguns mastījusi paķeles — zeķu prievītes, vīriešu un sieviešu jostas. Ja vīrietis kārtīgi sajozies, bijis drošs, ka smagajos klaušu darbos nepārstiepsies.

Mūsu laikraksta līdzstrādnieks cerēja arī dzirdēt kādu stāstu par raganām, bet šinī ziņā piedzīvoja pilnīgu neveiksmi. Daiļamatniece, A. R. nākusi no Bauskai netālā Codes pagasta, kur viņas vīrs bijis 45 gadus skolotājs un ērģelnieks. Un tavu nelaimi, skolotāji jau raganām un burvjiem netic! Skolas darbs senos laikos bijis diezgan smags. Tā Codes skolotājam viņa darbā ar 120 skolēniem vienīgais palīgs bijusi viņa sieva.

Tagad Alma Rudlapa dzīvo ar savu meitu, znotu, mazbērniem Toronto un gaida to dienu, kad varēs atkal skatīt vietu, kur satek Mūsa ar Mēmeli, kur paceļas Bauskas pilsdrupas, ap kurām saistās atmiņas par skaistajām jaunības dienām.

Latviešu Preses Biedrības Centrālā valde

IEVĒLĒTA LĪDZŠINĒJĀ

10. maijā Bostonā uz LPB centrālās valdes konstruēšanas sēdi sanāca ievēlētie valdes locekļi. Vēlēšanas globālā mērogā šogad ieilga, kāpēc paredzams, ka turpmāk centrālo valdi lietderības dēļ vajadzēs vēlēt uz ilgāku laiku. Valdē ievēlēti līdzšinējie valdes locekļi, kas ir labākā garantija, ka biedrības darbs ir novērtēts pozitīvi.

Sēdi vadīja Olģerts Liepiņš, ko valde izraudzīja arī turpmāk par Latviešu Preses Biedrības priekšnieku. Pārējos amatos: Jānis Porietis — kasieris un vicepriekšsēdis, Osvalds Akmentiņš — sekretārs un biedrzinis; valdes locekļi — Ēriks Raisters un Anšlāvs Eglītis.

Revīzijas komisijā ievēlēti: prof. K. Kārkliņš, Karola Dāle, Kristaps Grāmatnieks.

Jaunā valde caurskatīja Latvju Dainu izdevēja J. Reitmaņa lietu sakarā ar sūdzībām par autoru tiesībām un pieņēma zināšanai LPB Kanadā kopas lēmumu. Latviešu Preses Biedrības centrālā valde stāv par autoru tiesību principu ievērošanu. Nepastāvot obligātām, noteiktām tarifa likmēm, darbu izdodot, iepriekš jāpanāk privāttiesiska vienošanās starp autoru un izdevēju.

Uzņēm šādus jaunus biedrus: Dr. Zentu Mauriņu Upsalā, Doc. Nikolaju Valteru Insbrukā, Frici Dziesmu Stokholmā un Ernestu Aisteru Čikāgā.

65 gadu jubilejas gadījumā prof. K. Kārkliņam nosūtīja naudas balvu un slimības pabalstu Dr. Z. Mauriņai.

16. maijā Bostonā notiek tradicionālais rakstnieku vakars. ar aizvesto rakstnieku pieminēšanu īpašā jundā.

Osvalds Akmentiņš

LATVIJAS KONSULĀRIE PĀRSTĀVJI KANADĀ:

ĢENERĀLKONSULS
Mr R. N. BRYSON
Toronto. Tel. WA 1688
320 BAY ST., ROOM 1304

KONSULS
VILIS TOMSONS
MONTREĀLĀ, P. Q.
5210 VICTORIA AVE, APT. 16
Tel. AT 7798

MIČIGENAS SINODES PRASĪBAS

Lielāks skaits latviešu ev.-lut. draudžu Sav. Valstīs un Kanadā iekļāvušās dažādās amerikāņu sinodēs, un līdz šim laikam nav bijis sevišķu iemeslu šādu gājienu nopelt vai nožēlot. Sinodes izrādījušas latviešu draudzēm lielu labvēlību, atbalstot tās materiāli un neliekot šķēršļus dievkalpojumiem savā mātes valodā pēc Latvijas ev.-lut. baznīcas satversmes. Arī Grand Rapidos vislabākā sadarbība latviešiem bija izveidojusies ar vietējo amerikāņu Trīsvienības ev.- lut. draudzi, pie kuras daļa šīs kolonijas latviešu bija kā autonoma grupa. Šāds stāvoklis turpinājās trīs gadi. Latviešu garīgo aprūpi veica mācītājs J. Lazda, kuru algoja ULCA sinode. Šā gada sākumā latvieši noorganizēja savu patstāvīgu Vienības draudzi. Draudzes dzīvē sevišķas pārmaiņas nenotika, tāpat turpināja darboties agrāk noorganizētie pasākumi: latviešu svētdienas skola, bēru fonds, jauniešu pulciņš un izvēlētie draudzes pārvaldes organi.

Šinīs dienās Grand Rapidos bija ieradies ULCA Mičiganas sinodes prezidents Dr. Fr. Madsens un draudzes padomes sēdē ierosināja dažus priekšlikumus, kas turpmāk būtu latviešu draudzē īstenojami. Starp citu svētdienas skolā reliģija ne mazāk kā pusstundu mācāma angļu valodā un tāpat dievkalpojumi atsevišķās reizēs noturami angliski. Šādas prasības draudzes padome noteikti noraidīja, un šo padomes soli vienbalsīgi akceptēja arī draudzes locekļi ārkārtējā pilnā biedru sapulcē, kas noritēja lielā vienprātībā un saskaņā. Ir jautājums, vai Dr. Fr. Madsens izteicis tikai savas personiskās vai visas ULCA' Mičiganas sinodes domas, kas galīgi noskaidrosies šīs sinodes gadskārtējā konferencē, kura sanāk šinīs dienās Three River pilsētā Mičiganā.

V. Zirnītis

KĀRĻA ULMAŅA PIEMIŅAS VAKARS TORONTO

TLB, DV un TLSK 15. maijā rīkoja Kārļa Ulmaņa piemiņas vakaru, ko atklāja TLB valdes pr-dis J. Popelis, aizrādot, ka pēc ilgāka laika šis ir pirmais triju organizāciju kopīgi rīkots vakars. P. izteica cerības, ka šis nebūs pēdējais šāda veida latviešu saprašanās un sadarbošanās apliecinājums Toronto.

Par mūsu lielo valstsvīru K. Ulmani runāja bij. sab. lietu ministrs A. Bērziņš, kas bija ieradies no ASV. Runātājs norādīja, ka K. Ulmanis latviešu tautas dzīvē ir vienreizēji spilgta personība un liels valstsvīrs, kas visu savu mūžu veltījis tautai. Viņa izcilie veikumi uzspieduši savu zīmogu Latvijas vēsturei.

Jau 1905. g., vēl jauneklis, K. Ulmanis aktīvi iesaistās cīņā par latviešu tautas tiesībām savā zemē un par brīvību. Viņš nav vidusmēra revolūcionārs, kas parasti rīkojas ar pistoli un uguni, bet ir idejisks cīnītājs, kuru vāciu muižniecība Latvijā vērtē kā tai bīstamu ideologu. Rezultātā K. Ulmanis spiests doties trimdā uz ASV, kur beidz Linkolnas universitātes lauksaimn. fakultāti. Arī trimdā diženā latvieša sirds nemitīgi pukst savai tautai.

1918. g., kad tautai lēca brīvības saule, K. Ulmanis uzņēmās atbildīgo brīvās Latvijas pirmā min. prezidenta amatu. Laikmeta chaosā, kad jauno valsti apdraudēja ārējie ienaidnieki un kabinetam sākumā nebija pat savu darba telpu, K. Ulmanis ar dzelzs gribu un nelokāmu apņemšanos, ziedojot sevi visu, iedvesmoja tautu, sakausējot to kompaktā masā, no chaosa radīja Latvijas valsti. Tā bija pārcilvēciska cīņa, kas vainagojās ar izciliem panākumiem. Ja Kronvalda Atis idejiski modināja tautu brīvībai, tad K. Ulmanis jaunās idejas īstenoja.

1934. g. 15. maijā, kad mūsu parlaments bija šašķēlies un veda valsti pretim sabrukumam, K. Ulmanis bija tas, kas stāvokli glāba. Pēc 15. maija notikumiem pirmajā kabineta sēdē K. Ulmanis teica: „Strādāsim tā, lai par saviem darbiem mēs varētu atbildēt tautas un mūsu sirdsapziņas priekšā." Un šī K. Ulmaņa apņemšanās arī īstenojās: dažu gadu laikā Latvija piedzīvoja vēl nebijušu saimniecisku, kultūrālu un nacionālpolītisku uzplaukumu.

Tad nāca nenovēršamais 1940. g. 17. jūnijs, kad, apzinoties briesmas, ko nes sarkano iebrukums latviešu tautai, K. Ulmanis tomēr palika uzticīgs saviem ideāliem un tautai līdz pēdējam mirklim, samaksājot to ar savu dzīvību.

Un tagad, vēl trimdā, mēs nesam savās sirdīs K. Ulmaņa mantojumu, kas palīdzēs mums atgūt lielā latvieša un viņa līdzgaitnieku radīto un veidoto Latvijas valsti.

Piemiņas aktu ar deklamācijām, kuplināja Inta Purva un čaklais vīru dubultkvartets Kalvis J. Dzeguzes vadībā, braši noskandējot vakaram piemērotas patriotiskas dziesmas.

JAUNA ENERĢIJA LAUKSAIMNIECĪBAI

Vācijā kopš neilga laika notiek mēģinājumi atrast jaunus enerģijas avotus lauksaimniecībai. Dažās saimniecībās Lineburgas apkārtnē un citur no dažādām organiskām vielām, visvairāk no kūtsmēsliem, mēģina ražot tā saukto bio gāzi.

Kūts mēsli un dažādi atkritumi tiek uzkrāti labi noslēgtā tvertnē, kur pēc īpašas apstrādāšanas pie 28 gradiem pēc C bez skābekļa pieplūšanas attīstās rūgšanas process, radot gāzi, kuras sastāvā ir ap 60% metāna un ap 40 proc. oglekļa dioksīda (Kohlendioxyd). Ar attiecīgām palīgierīc. gāze tiek uzkrāta un novadīta vajadzīgās vietās. Šī gāze, kura esot ar augstu kurināšanas vērtību un kuras iegūšana samērā lēta, lauksaimniecībās varēšot aizstāt citus enerģijas avotus kā malku, ogles, benzīnu un elektrību. Notiek arī mēģinājumi šo gāzi lietot traktoru darbināšanai.

Apmēram 10 kubikmetru gāzes ikdienas ražošanai, kuras pietiek vidējās saimniecības patēriņam vārīšanai, cepšanai, apsildīšanai, kaltēšanai un citiem nolūkiem, esot vajadzīgi 10 govju kūtsmēsli.

Šāda gāzes ražošanas un izmantošanas ierīce jau nevainojami darbojas divus gadus kādā Gepingenas apriņķa saimniecībā un pēc izmēģinājuma stadijas lietpratēji tai Vācijā paredz labu nākotni enerģijas sagādei lauku saimniecībās un šādas ierīces kādreiz var arī noderēt enerģijas avotiem trūcīgajā Latvijā.

Akacis

KANADĀ

TORONTO

● 7. jūnijā notiks TLB Sestdienas skolas II izlaiduma akts. Sekojot vecām jaukām tradicijām, iepludināt rakstītu vārdu tautā un radīt skaistu, paliekošu, dzīvē nozīmīgu piemiņu, laipni lūdzam ziedot grāmatas skolu beigušo audzēkņu apdāvināšanai.

Dāvinātajā grāmatā vēlams ierakstīt dāvinātāja vārdu un, ja iespējams, veltījumu.

Dāvinājumu laipni lūdzam nodot līdz 30. maijam sestdienās, Sv. Andreja baznīcā mācību laikā skolotājiem.

Jums iepriekš pateikdamies ....

TLBSS Paidagogu padome

● Baltijas Tautu Federācijas Kanadā priekšsēdis A. Lūsis iepazīstināja prezidiju ar Baltiešu Sporta Federācijas priekšs. R. Plūmes vietnieku Ž. Zentiņu.

Ž. Zentiņš īsi referēja par BSF dibināšanās norisi, nodomiem un svētkiem Kanadā un izteica cerību, ka nākotnē šie svētki izvērtīsies par lielu baltiešu jaunatnes draudzības demonstrāciju un viņu organizēšanā piedalīsies ne tikai Baltijas Federācija, bet visas mūsu vadošās organizācijas un sabiedrība.

● Ceturtdien, 14. maijā, Sv. Jāņa draudze bija aicinājusi Saulaines pārvaldi un nometnes vadītājus, lai apspriestu bērnu vasaras nometnes organizēšanas jautājumus.

Apspriedes vadītājs māc. A. Lūsis sniedza pilnīgu pārskatu par veiktajiem priekšdarbiem un ar gandarījumu konstatēja, ka daži no p. g. vadītāja personāla arī šogad solījušies darboties Saulainē. Ir sagādāts arī nometnei nepieciešamais inventārs, un lūgums pēc teltīm un materiāliem sekmējies. Nometni atklās 4. jūlijā un to slēgs 30. augustā. Bērnus uzņems sākot ar 6 gadu vecumu. Plašākas pārrunas radās tieši par mazāko bērnu novietošanu. Nometņošanas speciālisti, skautu vadītāji, apgalvoja, ka teltis esot siltākas un labākas mazajiem nekā šķirbainās atpūtas mājiņas, bez tam ir arī daudz labāk, ja bērni ir vienkopus. Beidzot vienojās jaunākiem bērniem dot vienu vasaras mājiņu, savedot to iespējami labākā stāvoklī. Visiem bērniem garantētas saliekamās armijas gultiņas. Dr. Karols izteicies, ka viņš būtu ar mieru uzņemties ārsta pienākumus. Bērnus apdrošinās pret nelaimes gadījumiem. Apdrošināšanas maksa nedēļā ir tikai 45 c., bet cietušajam augstākā izmaksa ir $1000.00.

Pēc vispusīgām pārrunām atzina, ka visam nometnes laikam būtu vēlams viens nometnes komandants. Pašlaik ir zināmi šādi vadītāji: T. Krūka (visam laikam), Ž. Mangule, G. Bāliņa, A. Rostoka, L. Tūtere, I. Bētiņa, E. Dzeguze, J. Purva, V. Ozoliņa, J. Grigors, A. Freibergs, E. Krūka.

Nākošās sanāksmēs A. Mežaks un T. Krūka referēs par vasaras nometnēm un sīkāk iztirzās dažādus jautājumus sakarā ar nometni.

● DV Toronto nodaļas gadskārtējā mantu loterija notiks 23. maijā, 62 Claremont St., poļu zālē. Atlikums no loterijas paredzēts grūtdienu aprūpei.

● Latviešu Soprta Apvienība Kanadā ar tās priekšs. R. Plūmi pašlaik veic visus nepieciešamos priekšdarbus vasaras nometnes iekārtošanai. R. Plūme, kas pagājušā gadā bija Saulaines nometnes atbildīgais vadītājs, paskaidro, ka Sv. Andreja draudze šīm vajadzībām dod par brīvu nepieciešamo zemes gabalu savā jaunajā lauku īpašumā. Tiks ierādīta arī vieta sporta laukumiem — basketbolam, volejbolam, kā arī futbolam.

Apvienība sevišķi apmierināta ar to, ka vieta ir ne tikai skaistā apvidū, bet arī ļoti tuvu Toronto, Hamiltonai un Bramptonai. Tā kā nepilnu 2 jūdžu attālumā no turienes ir regulāra autobusu satiksme ar pilsētu, tad bērnu vecākiem, kas to vēlētos, iespējams bērnus apmeklēt katru dienu. Sestdienās un svētdienās tiks noorganizēta tieša satiksme ar nometni. Savu atbalstu nometnes iekārtošanai apsolījis arī ģenerālkonsuls R. N. Braisons.

Sporta Apvienība drīzumā sniegs plašāku informāciju un cer, ka sabiedrība un organizācijas, tāpat kā iepriekšējos 2 gados, arī šogad dāvās uzticību.

● Laikā no 1. līdz 5. jūlijam skautu jenda rīko nometni „Saulainē". Saulaines administrācija skautu vajadzībām apsolījusi 5 teltis un attiecīgo inventāru.

● 23. maijā DV Kičeneras—Vaterlo nod. maija balle ar jautru programmu.

MONTREĀLA

● Latviešu skola noīrējusi kalnos pie St. Sauveur lielu māju bērnu Vasaras nometnei, kuru atklās 1. jūlijā. Līdz tam laikam, sākot ar 15. maiju, māja būs pieejama tautiešiem, kas vēlētos tur pavadīt savu atvaļinājumu vai nedēļas nogales atpūtas dienas. Labi mēbelētas istabas ar gultas veļu, virtuves un trauku lietošanu būs izīrējamas par mērenu atlīdzību. Satiksme: a) CNR dzļa stacija 5 minūtes gājienā, b) tieša autobusa satiksme ar Montreālu. Istabas rezervējamas pa tel. CL 9579, minot dalībnieku skaitu un vēlamo laiku.

● MLP Biedrības filatēlistu sekcijas Latvijas pastmarku un naudas izstāde notika 25. aprīlī Latviešu skolas telpās. Izstādi atklāja sekcijas vadītājs K. Strazdiņš.

A. Apse referēja par Latvijas pastmarkām, paskaidrojot, kādam gadījumam katra marka izdota. Paskaidrojumi galvenokārt bija domāti bērniem, bet arī pieaugušiem bija ļoti interesanti noklausīties, jo Apse savā stāstījumā saistīja izcilus notikumus mūsu valsts polītiskajā un kultūralajā dzīvē ar pastmarku izdošanu.

Pēc tam sekoja skolnieku priekšnesumi un izstādīto objektu apskate.

Izstādītus redzējām divus pilnus komplektus Latvijas pastmarku — (trūka tikai 2 pastmarkas), ko bija izstādījuši A. Greblis un A. Palejs. Bija redzamas gandrīz visas pēdējā laika naudas zīmes, (arī 500 latu) sudraba un vara monētas.

Eksponātus izstādītāju rīcībā bija devuši visi sekcijas dalībnieki, kā arī D. Zušmanis, M.Ikvilds, A. Kraulis.

● Inženieru un techniķu sanāksmē 13. aprīlī Mc Gill universitātes lektors inž. mēch. R. Putnaērglis runāja par atomenerģijas izmantošanu miera laika vajadzībām.

Apskatot matērijas uzbūvi pēc jaunākiem zinātnes atzinumiem, referents izskaidroja atomu sairšanas cēloņus un iespējas šo procesu izmantot enerģijas iegūšanai. Jau 1905. g. A. Einšteins, nākdams klajā ar savu relatīvitātes teoriju, noteica sakarību starp masu un enerģiju ļoti vienkāršā formulā — E līdzinās m c2, kas izsaka, ka enerģija ir vienlīdzīga masai, reizinātai ar gaismas ātrumu otrā pakāpē. Ja ievērojam, ka gaismas ātrumu mēro ar 300.000 km. sek., tad varam iedomāties, kādus enerģijas daudzumus slēpj sevī katra viela. Katra pusmārciņa ikvienas vielas satur sevī enerģiju, kas atraisīta līdzinātos 7 miljonu tonnu spēcīgās sprāgstvielas — trinitrotoluola — sprādziena enerģijai.

Uz saules notiekošās atomu eksplozijas ir par iemeslu tam, ka saule nav atdzisusi.

No augšējā nolīdzinājuma izriet, ka uzvilkts pulkstenis ir smagāks kā notecējis, tikai tik mazu svara starpību praktiski nav iespējams izmērīt.

VINDZORĀ

● Vindzoras Latviešu Biedrība 10. maijā atzīmēja Ģimenes dienu. To ievadīja ar dievkalpojumu sv. Andželas Mariči baznīcā, ko vadīja prāv. St. Mozga. Pēc tam sekoja svētku akts, kur prāv. St. Mozga nolasīja v... priekšlasījumu Ģimenes nozīme mūsu dzīvē. Savā priekšlasījumā prāvests uzsvēra, ka latviešu ģimene gaiša, jauka un stipra var veidoties vienīgi uz īstas, kristīgas laulības drošā pamata. Ģimenes uzturēšana un stiprināšana ir reizē arī tautas stiprināšana, jo no ģimenēm veidojas tauta. Ģimenē veidojas kopības apziņa, kas nepieciešama tautai.

Pēc tam pie kopēja tējas galda dziesmās un pārrunās jautri pavadīja dažas pēcpusdienas stundas.

VANKUVERA, B. C.

● Vankuveras latvieši 10. maijā svinēja Ģimenes dienu Augustana baznīcas zālē. Šo sarīkojumu rīkoja kopīgi draudze, VLB un DV.

Mācītājs K. Avotiņš svinības ievadīja ar svētbrīdi. Pēc tam latviešu sestdienas skolas bērni skolotājas Avotiņas vadībā nodziedāja 4 dziesmas par māmuliņu, tēti un svešu māti, deklamēja tautas dziesmas, bet daži lielākie nolasīja piemērotus stāstinus no latviešu literātūras.

Mūzikālo košumu svinībām deva pianiste S. Pantelejeva ar savām skolniecēm.

Referātu „Ģimene mūsdienu skatījumā lasīja A. Reimane.

Savus darbus lasīja L. Ozolkalne „Mātei dzimtenē" un Aizsila Zīlīte „Pa bērnības tekām."

Piedalīšanās svētkos bija pret labprātīgiem ziedojumiem, lai segtu izdevumus par telpām, bet atlikumu ziedoja par labu vienai daudzbērnu ģimenei, kas vēlas iecelot no Zviedrijas Kanadā.

Organizāciju dāmas bija gādājušas par kopīgu mielastu no sanestajiem groziņiem.

Šis sarīkojums bija īsti sirsnīga ģimenes diena: daudzi darbos parādīja sirsnību un labprātību.

Programmas mazos izpildītājus DV apdāvināja saldumiem, bet mazie savus skolotājus iepriecināja ar ziediem.

-le.

MĀKSLINIECISKO SARĪKOJUMU KALENDĀRS TORONTO

23. un 24. maijā — DV TK pirmizrāde Svētki Skangalē.
31. maijā, svētdien, plkst. 6,00 vak. sv. Andreja baznīcas lielajā zālē, I. Kajakas-Ķeniņas Ritmoplastikas skolas gada noslēguma audzēkņu vakars piedaloties visu vecumu grupām. Dalkroza metodes demonstrējumi, solo un grupu dejas. Pie klavierēm Irma Kajak-Ķeniņa un Tālivaldis Ķeniņš.
6. jūnijā — Sv. Andreja baznīcā operdziedoņa Jāņa Niedras un Alfreda Poriņa ASV turnejas noslēguma koncerts.
7. jūnijā, svētdien, plkst. 18.00 brīvmākslinieces M. Tūteres audzēkņu vakars Toronto sv. Trīsvienības baznīcā.
28. jūnijā, plkst. 7.00, sv. Andreja baznīcas sarīkojumu zālē, Vēras Keišas I latviešu baleta skolas Toronto, otrais audzēkņu vakars, piedaloties skolas paidagoģei ar 20 audzēkņiem. Pianiste Edīte Timermane.

CITI SARĪKOJUMI

5. jūnijā balle ar mākslinieciskiem priekšnesumiem, DV sarīkojumā.
7. jūnijā, pl. 5 E. Pērkones referāts „Mūsdienu veselības un skaistuma kopšana" ar pēcpusdienas tēju, DV dāmu kom. sarīkojums.
19. jūnijā DV Jāņu sarīkojums kopā ar Dainas kori.

VĒJI NO EIROPAS

Vācija vēlēšanu cīņu priekšvakarā

Maijvaboles. — Partijas. — Vēlēšanas.

Kaut gan notikušajā Atlantijas pakta organizācijas konferencē Parīzē šis organizācijas ģenerālsekretārs lords Ismaijs varēja atklātībai paziņot faktu, ka Atlantijas pakta valstu bruņotajiem spēkiem, ar apmēram 3,3 miljoniem vīru, nopietnā spēku pārbaudes gadījumā pagaidām esot municijas rezerve (šauteņu un pistoļu patronas ieskaitot) tikai 3—4 dienām, eiropiešus maijā, šķiet, sāk iemidzināt Kremļa „miera saulītes" siltuma gaidas. Ar to Kremlim labvēlīgs notikumu virziens Eiropā daļēji šķiet būtu sasniegts, jo ar negaidītiem šķēršļiem sastopoties kavējās arī Eiropas aizsardzības līguma ratificēšana Bonnas parlamenta augšnamā — bundesrātā, un Rietumvācijas prez. Heuss nevarēja svarīgajam līgumam pielikt pēdējo punktu un savu parakstu. Līguma opozicijas vīriem bija teicama iespēja taisnoties, ka visu varēšot veikt lēnā garā „in die Ruhe" pēc Karlsrūes satversmes tiesas lēmuma par ratifikācijas pareizību, jo, lūk, arī citas ieinteresētās valstis šai ziņā rīkojoties vēl apdomīgāk vai pat nekustinot ne mazo pirkstiņu.

Taču iznāca, ka kanclers Dr. K. Adenauers, kurš ir eiropietis labākajā nozīmē, prata novērst arī šos šķēršļus. Šai sakarā arī pacēlies jautājums par bundesrātes aizstājēja — senāta radīšanu, kurš nav saistīts ar politiskajām partijām.

Citādi Rietumvācijā maija mēnesis paiet šinī rudenī, iespējams septembrī, gaidāmo Bonnas parlamenta vēlēšanu cīņas atklāšanas un maijvaboļu apkarošanas zīmē. Maijvaboles tiešām šogad savairojušās neparasti lielā skaitā traucējot satiksmi, un to iznīcināšanai palīgā jāņem nāvekļi un lidmašīnas. Savairojušās arī politiskās partijas. Bonnas iekšlietu ministrijā līdz šim jau reģistrētas 67 partijas un, cik paredzams, tās visas piedalīsies arī vēlēšanu cīņā un vēlēšanās. Daudzi jau sāk bažīties, ka partijas augot un vairojoties tikpat vareni kā Veimāras republikas laikā un līdz ar to atceras, ka partiju daudzums un nespējība toreizējo Vāciju novedusi pie Hitlera diktātūras un vēlākā posta. Bet raksturīgi arī, ka atceres un vainagu nolikšanas 8. maijā pie 3. valsts režīma upuru kapiem ar katru gadu kļūst klusākas, un šogad gandrīz bija pavisam aizmirsušās.

Ar lielu sparu kā pirmās vēlēšanu cīņu atklāja kristīgo demokratu (tagadējās valdības) un soc.-dem. partija (kuŗa pēc vēlēšanām cer valdīt) ar dedzīgām runām un skaistām partiju programmām, kurās svarīgu vietu ieņem arī cīņa ap vācu piedalīšanos Eiropas aizsardzības līgumā. Protams, vēlēšanu cīņā jau tagad atklāj līdzšinējos Rietumvācijas sasniegumus un kļūdas. Tā starp citu uzzinām, ka skolu lietas vāciešiem stipri klibo, salīdzinājumā ar citām Rietumeiropas zemēm, jo Anglijā un ASV uz viena skolotāja caurmērā ir 30 tautskolu skolēnu, Francijā 27, Šveicē 24 un Beļģijā pat 21, bet Rietumvācijā tai pašā laikā uz viено skolotāja ir 48 skolēni. Salīdzinājumā dēļ ar lepnumu varam atcerēties, ka Latvijā uz viena skolotāja bija apmēram 25 skolnieki.

PARTIJĀM BŪS UNIFORMAS

Nav zināms, vai Rietumvācijā kādreiz arī uzlabosies skolu lietas, bet ir gan zināms, ka Rietumvācija mēģinās panākt citas valstis televīzijā, jo pirms kaŗa vācieši televīzijas pētījumu ziņā bijuši priekšā pat ASV, un rudenī sāks pirmos regulāros raidījumus. Vienkāršākā uztverošā aparāta cena paredzēta ap 1000 markām. Nesen savus raidījumus Ķelnē sācis pirmais pēckaŗa vācu īsviļņu radio raidītājs Vācu vilnis (Deutsche Welle), kuŗa programma domāta ārzemēm un uztveŗama visās pasaules daļās. Tāpat vācieši mēģināšot panākt ASV motorizācijas ziņā, jo uz katriem 11 iedzīvotājiem jau ir motorizēts satiksmes līdzeklis, un satiksmes nelaimju ziņā vācieši proporcionāli sākuši jau pat amerikāņus pārspēt, īpaši pēc pagājušajā ziemā noteiktās ātruma robežas atcelšanas. Izdotas pat pastmarkas, ar atgādinājumu būt uzmanīgiem satiksmē. Tā kā lielākā daļa vāciešu brauc maza tipa motociklus, kuŗu trokšņošana kļuvusi neciešama, tad pret trokšņainajiem braucējiem policija sākusi vērsties ar visu likumu bardzību.

Ne mazāk trokšņaina šķiet būs arī vēlēšanu cīņas un daudzās vietās tās var kļūt diezgan karstas ne vien abu lielāko partiju runātāju starpā, jo uz parlamenta ierosinājuma valdība, šķiet, atļaus, valsts satversmes aizsardzības labad, pirmoreiz kopš 1945. gada, sanāksmēs lietot politisko partiju uniformas kā kopējās politiskās pārliecības simbolu, un tā vēlēšanu cīņas laikā ilgi aizturētās politiskās kaislības iespējams sasniegs ilgi nebijušu augstumu.

PARLAMENTS JAU RĪKOJAS

Šķiet, uz gaidāmo vēlēšanu rēķina pašreizējais parlaments pieņem arī dažādus, plašākām vēlētāju masām patīkamus, lēmumus: nelielas daļas naudas izmaksu 1948. gada naudas reformā cietušajiem krājējiem un ienākuma nodokļa samazināšanu sākot ar š. g. 1. jūliju par 15 proc. Par šādu vācu iekšējo lietu, paši nespējot kaut cik sakārtot savas valsts saimniecību, nikni noskaitušies protestē franči. Protams šos lēmumus asi kritizē arī vācu valdības opozicija, prasot vēl tālāku nodokļu samazināšanu un pārtikas līdzekļu cenu pazemināšanu, kā arī solot to visu izvest dzīvē, ja rudens vēlēšanās uzvarēs.

Tas viss piederas pie vēlēšanu cīņas, solīts ne katru reizi krīt arī makā, un lai gan vēl grūti zīlēt nākamā Rietumvācijas parlamenta seju, taču šķiet, ka vācieši, rudenī ejot pie vēlēšanu urnām, pratīs izšķirties par tādu parlamentu, kas nevien tikai rožaini sola uzlabotu dzīves standartu, bet kurš arī varētu veiksmīgi turpināt līdzšinējo jaunuzbūvi, tā ievirzot vāciešus no jauna politiski un militāri nozīmīgāko Eiropas tautu un pretkomūnisma cīnītāju saimē.

V. Akacis

TRIMDAS

SAULAINĀS UN ĒNAS PUSES

VIŅA MIRA PĒC ILGAS SLIMĪBAS

Ar šādu virsrakstu pirms dažiem mēnešiem mūsu laikrakstā bija iespiests no pasaulē visvairāk lasītā (17 1/2 miljoni) žurnāla Reader's Digest pārņemtais un ar minētā žurnāla redakcijas atļauju Dr. Dāvida Bīskapa tulkotais raksts. Rakstā bija runa par nokavētās vēža slimības traģēdiju un aicinājumu katram cilvēkam likt ārstam regulāri sevi mediciniski izmeklēt, lai jau laikus atklātu vēža slimību, no kuras pasaulē mirst visvairāk cilvēku.

Pēc šī raksta izlasīšanas kāda latviešu agronoma kundze Mičiganas valstī tūlīt aizgājusi pie ārsta un likusi sevi izmeklēt. Ārsts atradis, ka viņa slimo ar ļaundabīgo audzēju — vēzi neārstējamā stadijā. Viena jauna traģēdija nokavēšanās dēļ.

Ja kāds trimdinieks pazaudē veselību, viņš krīt postā, jo dienišķā maize gandrīz visiem jānopelna ar fizisku darbu. Bet katrs mirušais latvietis ir sāpīgs zaudējums savai tautai. Vai tādēļ nebūtu jāpievērš lielāka vērība tām balsīm, kas līdz šim veltīgi ir lūgušas radīt pie mūsu centrālām organizācijām veselības nozares?

INTERESANTA INFORMĀCIJA

Domājot par latviešu tautas liktenīem, interesanta ir šāda informācija. Latviešu inženieris Bernhards Skulte atradis kādu nodaļu lauksaimniecības profesora Hovarda grāmatā, kur šis ievērojamais zinātnieks apraksta kādu zemkopju cilti Indijas ziemeļos. Šis cilts antropoloģija, dzīves veids, raksturs un valoda norāda, ka tā varētu būt kāda senbaltu cilts. Inž. B. Skulte tādēļ aizrakstījis bij. Rīgas apriņķa vecākajam Zvaigznem, kas trimdu vada tālajā Pakistānā, un pastāstījis par Hovarda grāmatā lasīto. Atbildes vēstulē Zvaigzne arī apliecina, ka patiesi aprakstītā cilts ir baltu cilts. Līdzīga informācija ir arī agrāk dzirdēta.

Ja tas nu ir tā un ja latviešu zinātnieki un publicisti tagad pētī un apraksta tālas un svešas zemes un tautas, tad nebūtu nekas interesantāks un svarīgāks no mūsu tautas interešu viedokļa, kā izpētīt un aprakstīt baltu cilti tālajos ziemeļos.

Kādreiz Žila Verna romāni škita pārāk fantastiski. Varbūt vēl fantastiskāki skanēs iecere, ka latvieši varētu sākt uzņemt sakarus ar baltu cilti Indijā (ja tā ir baltu cilts) un pēc tam fantazēt tālāko.

Pasaulē visi tālumi ir palikuši tuvi, un šajā ziņā nekas vairs nav neiespējams.

Saturns

LŪGUMS DZINTRĀM

Kanadā dzīvojošās korporācijas „Dzintra" locekles tiek laipni lūgtas uzdot savas adreses Veltai Tomsonei, 5210 Victoria Ave, Apt. 16, Montreal, Que.

STOKHOLMAS 700 GADU JUBILEJA

Jāsvin bez gaļas un maizes

VĒSTULE LA NO STOKHOLMAS

8. amijā Stokholmas Gustava Ādolfa laukumā plkst. 12. dienā trīs stalti heraldi tikpat staltos zirgos fanfārām skanot paziņoja, ka iesākušās Stokholmas pilsētas 700 gadu jubilejas svinības. Kas to vēl nezināja, tam to atgādināja neticamā augstumā uzmontētais transparents Gustava Ādolfa laukumā ar milzu uzrakstu „Stokholmas 700 gadu!", tāpat ļoti daudziem ielu krustojumiem mākslinieku sazīmētie attiecīgie uzraksti vai attēli.

Jubilejas rītā stokholmiešus mazliet pārsteidza dabas māte: visas pēdējās nedēļās laiks bija saulaini pavasarīgs un silts, tā kā pilsēta jau bija gluži sazaļojusi. Bet jubilejas rītā saule gan spīdēja spoži, taču siltums bija pazudis, termometrs nobraucis pavisam lejā un gaisā virpuļoja pat sniega pārslas.

Bet vislielākais Stokholmas jubilejas pārsteigums bija tas, ko savai galvaspilsētai sagādāja pārtikas līdzekļu ražotāji, strādnieki un uzņēmēji. Pārsteigums diezgan cietsirdīgs: viņi atstāja jubilāri — un reizē visu zviedru zemi — bez gaļas un maizes.

Jubilejas komitejas priekšsēdis Folke Klēsons gan mierina viesus un pats sevi, ka jubilejā klāsies gluži jauki arī bez bīfiem un ļaudis būs mierā ar to, kas būs no ēdamā dabūjams, bet kā stokholmieši savu jubileju nosvinēs bez maizes un kafijas, to pat iedomāties grūti, jo kafejnīcas te ir vai katrā ceturtā, piektā namā, un kūku patēriņš ir ārkārtīgs. Bet tagad visas maiznīcas streiko vai ir lokautētas. Kafejnīcas gan ir atvērtas, bet nav kūku, vai vismaz to daudzums ir ļoti ierobežots.

Vārdu sakot — 5. maijā Zviedrijā iesākās streiks un reizē lokauts visā pārtikas līdzekļu nozarē.

Streiku faktiski iesāka tikai 3500 lopkautuvju strādnieku, bet sarunas ar uzņēmējiem beidzās tik nelaimīgi, ka pēdējie pieteica savu lokautu, un nu bez darba palika 23.290 strādnieku un kalpotāju privātos gaļas izstrādājumu uzņēmumos, šokolādes fabrikās, privātās margarīna fabrikās, dzirnavās, konditorejās un maizes ceptuvēs, rauga fabrikās un makaronu fabrikās. Ārpus konflikta paliek tikai 6500 kooperātīvo uzņēmumu strādnieku un 3000, kas nodarbināti uzņēmēju organizācijās neietilpinātu ceptuvju, konditoreju vai pārtikas preču uzņēmumos. Abas puses ir ļoti asas un nepiekāpīgas, bet valdība pasludina, ka tā konfliktā neiejauksies. Arodbiedrības gatavojas ilgākam konfliktam. Kad Oslo sapulcējās Zviedrijas, Dānijas un Norvēģijas pārtikas preču rūpniecības strādnieki, tie nolēmuši, ka zviedru streikam pievienosies arī norvēģi un dāņi, ja no šīm valstīm būtu kādi mēģinājumi sūtīt pārtikas preces uz Zviedriju.

Pagaidām jau gan notikumi vēl risinās ar humoru. Kooperātīvo ceptuvju un konditoreju galdi cauru dienu aizņemti, sacepto maizi un kūkas izķer vienā mirklī, cep un pārdod „neorganizētie" uzņēmumi, cep visi restorāni savām vajadzībām, tā kā tie pat nesūdzas par pārāk lieliem sarežģījumiem, dienvidzviedri—skonieši no Malmes u. c. dienvidus pilsētām dodas pāri uz Dāniju un sapērkas visu, kas vajadzīgs, apgādājot pat daļu stokholmiešu ar dāņu maizi, desām un citu.

Bet namamātes gan laikam sajūt lielus traucējumus, un tās uz humoru vien vis neielaižas. Tās sapulcējās un stingri uzsauca: „Dariet galu pārtikas līdzekļu streikam! Citādi mēs iejauksimies pašas!" Viņas stingri prasa valdības iejaukšanos, lai konfliktu likvidētu.

Mazliet sāk sajukt arī apņēmīgo lieluzņēmēju fronte. Daži no šiem lieluzņēmumiem, neraugoties uz nolemto lokautu, tomēr laidušas savus uzņēmumus pilnā gaitā, motivējot šo rīcību ar to, ka nedrīkstot pieļaut kooperātīvu monopolstāvokli pārtikas preču nozarē.

Smagākie cietēji konfliktā visvairāk ir: tās ļoti daudzās jaunkundzītes, kas pelnīja algu konditorejās kā apkalpotājas, kā pārdevējas pārtikas veikalos u. t. t., jo viņas pašas nebūt nebija domājušas streikot, bet bez darba un algas palika pārtikas uzņēmumu īpašnieku pasludinātā lokauta dēļ. To Stokholmā un visos skaistās zviedru galvaspilsētas laukumos ir bezgala daudz. Viņu nodibinātajā organizācijā ir 850 biedru, kas bija sapulcējušies, lai rastu kādu izeju, jo visi bija rēķinājušies, ka Stokholmas jubilejas gadījumā viņiem laimēsies nopelnīt tā sakot mazliet „pa virsu", kas nu kļūst apšaubāmas cerības, jo jubileja jau iesākusies, bet par konflikta izbeigšanos vēl grūti ko pateikt.

Politiskā un sociālā ziņā šis zviedru zemes konflikts atklāj ne visai iepriecinošas iespējas: tik svarīgā gadījumā, kur apdraudēti slimnīcās slimie, bērni visās ģimenēs un skolās, karavīri, kuriem taču nav laika maizi cept un desas taisīt, abas konflikta puses vadās vienīgi no savām „šķiru interesēm", pie tam sagādājot zaudējumus, kas tālu pārsniedz to summu, ap kuru konflikts īstenībā grozās. Tā arī šajā gadījumā summa, kas būtu nepieciešama strādnieku algu prasību izpildīšanai, bija tikai 13 miljoni kronu gadā, kam pretim stāvēja zemkopības ministra Norupa tieši konflikta izcelšanās dienā iesniegtais lauksaimniecības ražojumu cenu regulēšanas projekts, kas paredzēja, ka valstij paliks pāri 150 miljonu, ko izlietotu pārtikas preču cenu pazemināšanai vai event. lauksaimniecības ražojumu subvenciju atcelšanai.

Šoreiz vairāk pārmetumu zviedru sabiedrībā dzird vēršam pret uzņēmējiem nekā pret strādniekiem, bet pārmetumi tiek vērsti arī pret valdību, kas pasludinājusi savu neitrālitāti arī šajā darba konflikta gadījumā, kaut ar šo konfliktu skartas augstākā mērā svarīgas vispārības intereses, kuras aizsargāt būtu valdības pienākums.

J. Jakāns

VAIROSIM SAIMNIECISKO TURĪBU

TURĪBAS NOZĪME TAUTAS DZĪVĒ

Brauciet, latvji, jūriņā,
Vediet zeltu pūriņā.

Kr. Valdemārs

Kr. Valdemārs jau pag. g. s. otrā pusē atzina saimnieciskās neatkarības nozīmi un aicināja latviešus krāt materālās vērtības. Materiāli turīga tauta var vieglāk veidot savu politisko un garīgo neatkarību. Toreiz jūrniecība bija labākais ceļš krāt materiālās vērtības.

Kā ir pašreizējos apstākļos? Atcerēsimies pēc II Pasaules kaŗa beigām mūsu vadītājas personas un iestādes Vācijā, kas sludināja visiem palikt Vācijā kopā un gaidīt brīdi, kad visi varēs pārbraukt mājās. Atcerēsimies, cik daudz nosodījuma dzirdēja pirmie Westward Ho izceļotāji uz Angliju, vēlāk uz Kanadu un Austrāliju. Visus tos ieskaitīja tautas atkritējos un pazudušos. Šodien, kad gandrīz visi darba spējīgie latvieši atrodas ārpus Vācijas, ieskaitot pat pašus „apustuļus", uzskats grozīts par labu Amerikas kontinentam. Bet vēl šodien skan brīdinājuma saucieni: „Neklūsim bagāti! Zelta podi velk cilvēku dibenā un pazudina un nokauj garu!" Matriāli nodrošināti cilvēki zudīs savai tautai un neatgriezīsies dzimtenē." Šīs mācības galvenā teze būtu: esiet kā bērni, sēdiet ielas malā, brēciet par jums nodarīto netaisnību, lai citi jūs paceļ, pabaro, apģērbj, padzen ļauno veci no jūsu mājas un ieliek atpakaļ jūs siltajā istabiņā. Lai piedod man šo ideju sludinātāji, bet es neesmu ar tiem un nevaru ne piekrist nedz arī tam ticēt.

Apm. 10 proc. mūsu tautas ir izkaisītas visos pasaules kontinentos. Ja notiks cīņa par brīvību Latvijā, tad šie 10 proc. ar savu dzīvo spēku ļoti maz varēs līdzēt, jo viņi nebūs cīņas laukā, bet ja ieradīsies, tad tikai cīņu beigu posmā. Bet ir vēl viena cita iespēja, kā šo cīņu atbalstīt no tālienes, tā ir politiskā un financiālā cīņa, kas prasa materiālus un vēl reiz materiālo atbalstu. Paskatīsimies uz žīdiem, tiklīdz Pad. Sav. aizkāra dažus žīdus, tūlīt visa pasaule pieskanēja par žīdu vajāšanām aiz dzelzs aizkara, kamēr pēc 7 garu gadu pārējo tautu izmisuma saucieniem par genosīdu Pad. Savienībā Rūzvelta kundze AN sēdē atzina, ka tas nav pierādīts. Kāpēc tik liela atšķirība? Atbilde — nauda. Žīdu tauta ir izkaisīta visā pasaulē, tā ir turīga, pat bagāta. Tai ir līdzekļi iedarbināt visus politiskos iestādījumus savā labā un panākt zināmus rezultātus. Tālāk, pieņemsim, ka kādā pasaules cīņu posmā atbrīvos Latviju. Ko mēs tur atradīsim? Tautību maisījumu, izcirstus mežus, izārdītas lauksaimniecības, nolaistas un izpostītas pilsētas un rūpnīcas, bez iekšējās un ārējās tautsaimniecības. Lai atkal visu to savestu kārtībā, būs vajadzīga pieredze un milzums līdzekļu. Es domāju, ka tad valstij būtu daudz labāki, ja mēs visi, ārzemēs dzīvojošie, būtu turīgi un tikai puse no tiem atgriestos dzimtenē ar zināmu ārzemju kapitālu un sakariem nekā visi, bet nabagi un pliki. Ne pasaulē izklīdušais latviešu dzīvais spēks uzcels Latviju, tas, kā visos vēstures posmos pierādījies, radīsies uz vietas, bet ārzemēs esošais tautas kapitāls, tās sakari, kredita iespējas un prasme tai palīdzēs. Visu to mēs varēsim panākt, ja būsim turīgi, ja mums būs ievērojamas vērtības ārzemēs, ko katrā brīdī varēs pārvērst dolaros un pārvest dzimtenē. Tam, kam ir līdzekļi, rodas sakari un krediti. Ja tirgotājam būs sakari un krediti Kanadā, tad viņam nebūs grūti pārcelt savu uzņēmumu Latvijā ar visām Kanadas kreditspējām. Ja kādam būs nams Amerikā, viņš viegli to varēs pārdot un ar vieglu čeku ierasties Rīgā, kur saņems 5 reiz lielāku summu latos (pirmskaŗa lata kurss bija apm. 20 Am. centi). Ar to būs līdzēts viņam pašam un vēl vairāk valstij. Viss tas atkritīs, ja mēs būsim nabagi un noguruši. Tāpat neviens nenoliegs ērtības un iespējas, ko dod materiālā turība Kanadā. Cik ilgi latvju sieviete izturēs beržot grīdas 5-6 dienas nedēļā, vai smagā darbā nepieradis pusmūža vīrietis būvdarbos? To var izturēt kādus gadus, bet tikai tad, ja ir mērķis, ko labāku uzsākt. Bez tam neviens nevar paregot, kad pienāks brīdis mājās braukt. Ja šeit ir jāpaliek kādus pāris gadu desmitus, kas notiks ar mūsu bērniem? Vai jūs, mātes, gribat mācīt savas meitas par grīdu berzējām? Un tēvi savus dēlus par melnstrādniekiem? Nē! Tiem ir vajadzīga izglītība, laba izglītība, un tai nauda. Tātad jārod iespējas, kā pavairot savus ikdienas ienākumus. Tā sauktais rokpelņa darbs to nevar dot, bet tas var gan dot zināmu pamatkapitālu kāda pasākuma uzsākšanai. Nav jābaidās no kreditēšanās. Bieži mums tas liekas svešs ar augstiem proc., bet modernā saimniecība nevar bez tā iztikt un tas var daudz līdzēt, ja tikai pareizi izkalkulē un izbalansē.

Ir laba lieta laba amata iemācīšanās un tā pareiza izlietošana, tas var dubultot caurmēra strādnieka ienākumus.

Mums vispazīstamākie saimnieciskie pasākumi ir lauk- un pilsētu saimniecību iepirkšana, rentēšana, tirdzniecības un rūpniecības uzsākšana.

Par lauksaimniecību nerunāšu, jo par to ir rakstījuši mūsu lauksaimniecības speciālisti agronomi. Apskatīšu pilsētas nama iepirkšanas iespējas, pie kam iepirkšanu ar mazu kapitālu, jo nav māksla nopirkt namu vai uzsākt veikalu ar lielu kapitālu.

(Turpinājums sekos).

AIZVESTO PIEMIŅAS DIENA NUJORKĀ ŠOGAD BŪS 13. JŪNIJS

Aizvesto piemiņas dienas akts — koncerts Ņujorkā šogad notiks sestdien, 13. jūnijā, vakarā Irvinga vidusskolas (Irving Highschool) aktu zālē, Menhetenā. Tāpat kā agrākos gadus, to rīkos Baltijas Valstu Brīvības Komiteja, kas ir visu triju Baltijas tautu — igauņu, latviešu un lietuviešu kopīgā pārstāvība Ņujorkā Aizvesto piemiņas akta sarīkošanai.

Aizvesto piemiņas dienu mēs neatzīmējām tikai kā nožēlu dienu vien, bet tā izvēršas arvien vairāk par aktīvu mūsu protestu un nemiera izpausmes dienu pret komūnisma vardarbības nodarīto postu mūsu un kaimiņu tautām.

Šogad mums atklāti un skaļi ir jāprasa atbrīvot mūsu dzimtenes no komūnisma verdzības un jāprasa atdot igauņu, latviešu un lietuviešu tautām demokrastiskās brīvības. Tas mums ir jādara tik ilgi, kamēr mūsu prasību, ievēros. Tamdēļ jau tagad, Baltijas Valstu Brīvības Komiteja nāk ar aicinājumu ikvienam igaunim, latvietim un lietuvim, iekārtot laiku tā, lai 13. jūnijā vakaru tas var pavadīt savu tautiešu un kaimiņu tautiešu lielajā pulkā.

Komiteja piegriezīs lielāko vērību, lai kopā ar baltiešiem Aizvesto piemiņas aktā būtu representēta amerikāņu sabiedrība. Komiteja lūdz arī ikvienu uz sarīkojumu ņemt līdzi savus draugus cittautiešus.

Šogad ieeja Aizvesto piemiņas aktā būs pret labprātīgiem ziedojumiem sarīkošanas izdevumu segšanai. Akta un mūzikālās programmas laiks būs ierobežots uz 2 — 2½ stundām.

Baltijas Valstu Komitejai šogad sekojošs sastāvs: no igauņiem — E. Derricks, H. Leesments, A. Meis, E. Roosts, L. Vaters; no latviešiem — P. Irbe, A. Klīve, Dr. A. Mīlenbachs, J. Šāberts; no lietuviešiem — P. Montvila, Marija Kižis, J. Šlepetis, M. Tolišus un P. Vainauskas. Pēc tradicijas komitejas vadība rotācijas kārtībā ik gadus pāriet no vienas tautības uz otru. Tā kā šogad vadība pienākas igauņiem, tad par priekšsēdi ievēlēja H. Vateru, kas ir arī Komitejas Igaunijas Brīvībai priekšsēdis. Pa vienam vicepriekšsēdim deva latvieši un lietuvieši — P. Irbi un M. Kižis. Sekretāra pienākumus uzņēmās E. Roosts un kasiera — A. Meiss — abi igauņi.

KAS TIE TĀDI, KAS DZIEDĀJA ČIKĀGĀ?

TEĀTRA IZRĀDE DZIESMU SVĒTKIEM

Čikāgas latviešu teātris, Otto Krolla vadīts, ir iestudējis mūsu teātra tēva Ādolfa Alunāna Kas tie tādi, kas dziedāja. Pirmizrāde notika 9. maijā, bet izrādi atkārtoja arī nākošā dienā. Tā kā to izrādīs arī Dziesmu svētkos, tad palīgā tika aicināti aktieri arī no Milvokijas, tāpēc šī izrāde bija vislabākā, kāda jebkad Čikāgā redzēta.

Sirmais un pazīstamais aktieris Gustavs Āmols nemāksloti tēloja latviešu zemnieku pēc brīvlaišanas Kurzemē. Viņa darbība, balss variācijas un katra kustība lika atcerēties iecienīto Mērbekas teātri vai teātri dzimtenē. Laba bija viņa pretspēlētāja Z. Avotiņa—Sparinska. Lieliska bija viņu abu strīdus aina. Tālāk gribas atzīmēt Ilzi Tauriņu, kas tēloja abu meitu un skatītājus pilnīgi pārsteidza. Ar apbrīnojamu izjūtu un pamattoņu pareizu maiņu, tāpat vienkāršību un drosmi, Ilze Tauriņa var pretendēt uz izcilas aktrises apzīmējumu. Valdis Hermanis, neskatoties uz savu slimību, spēja piedalīties izrādē un krietni tēloja saimnieku Baltauņu. Grūta loma bija Arvīdam Balodim, jo Skaidrītes nāve ilga kādu pusstundu, bet Balodis bija labi sagatavojies un Konrāda lomai viņš piemērots. Māra Antēna nelielajā lomā savas spējas šoreiz nevarēja daudz parādīt. Reinis Eikens (Harders) rīkojās enerģiski un labi sagatavoti, varbūt vietām mazliet teātrāli. Režisoram Elmāram Upermanim ir sevišķi nopelni lugas iestudēšanā un dārznieka Gederta lomas izpildīšanā. Mazākās lomās piedalījās Valdis Dzelme, Elvīra Dzelme un Egils Krolls. Labas bija arī Arnolda Šīmaņa dekorācijas.

Luga ir veca. Tai nav nedz spraigas valodas, nedz modernas uzbūves. Pavīd arī žurnālistika. Vai to vajadzēja izvēlēties? — Toreiz dzimtenē valdīja svešas varas un skanēja bāra bērnu dziesmas. Šīs dziesmas, kā to Alunāns liecina, palīdzēja uzvarēt. Arī šodien tur valda mūsu naidnieki un skan sērīgas balsis. Dziesmas drīz skanēs arī Čikāgā un palīdzēs vismaz izturēt, ja ne uzvarēt.

Aleksis Rubulis

SAVIENOTĀS VALSTIS

ŅUJORKĀ

Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzē stājusies pie svētīga pasākuma, kuŗa mērķis ir audzināt mūsu visjaunāko paaudzi latviešu skatuves mākslinieciskо priekšnesumu uztveršanai. Blakus skolai šādi mākslinieciski priekšnesumi var dot ļoti daudz mūsu bērnu audzināšanā, pie kam bērns uzņem šos iespaidus bez piespiešanās un piepūles. Tas ir labs līdzeklis, kā bērnu iepazīstināt ar latviešu kultūru un ievest to mākslas pasaulē.

Šāds bērnu sarīkojums notiks 7. jūnijā, plkst. 11 dienā Arlingtonas zālē, 1923 St. Mark's Place, Menhetenā. Bērnu rītu ievadīs garīgs akts, tad sekos mākslinieciskie sniegumi un beidzot azaids un rotaļas. Programmā piedalīsies sekojoši mākslinieki: I. Pulciņa — Salnā — Baumane, F. Vīksna, N. Auziņa, S. Pence, A. Šteinberga, M. Zīlava, A. Bērzkalns un O. Uršteins, draudzes koris un tautas deju ansamblis. Visi mākslinieki uzstāsies par brīvu, tā atbalstot jauno skatītāju un nākošo mākslas cienītāju veidošanu. Programmas ilgums— divi stundas, bet azaidam un rotaļām paredzētais laiks — līdz 4 pp.

INDIĀNĀPOLES CHRONIKA

● Indiānāpoles (Ind.) rīta laikraksts The Indianapolis Star pirms kāda laika bija ievietojis mūsu tautieša Jāņa A. Dzelzīša lasītāja vēstuli, kurā tas norāda, ka visi komūnisti ir slikti. Boļševiku laikā deportēta Dz. meita, mazmeita un vairāki citi radinieki. Bet Dz. nedomājot, ka jaunais Kremļa valdnieks Maļenkovs uzsākšot kaŗu.

● Izcilās latviešu solistes, Oldenburgas operas soprānes P. Brīvkalnes koncerts mākslinieces plašās Kanadas un ASV koncertturnejas ietvaros — Indiānāpolē notiks trešdien, 20. maijā.

● Konstantīna Sventecka vadītā Indiānas Latviešu Biedrības tautisko deju grupa Jautrais pāris 31. maijā piedalīsies ASV 1. latviešu dziesmu svētku ietvaros notiekošajā tautisko deju lieluzvedumā Čikāgā, kurā, baletmeistara Rūdolfa Saules un V. Dzelmes vadībā, kopskaitā piedalīsies 6 tautisko deju grupas ar apm. 90 dejotājiem, to starpā arī Toronto deju grupa Sakta.

● Pazīstamā The Latvian Trio ansambļa (Viktors Ziedonis — vijole, Dzidris Treimanis — čello un Voldemārs Melķis — klavieres) — kas savu mājvietu jau kopš ilgāka laika atradis Indiānas valsts metropolē Indiānāpolē — atskaņos latviešu un pazīstamāko cittautu mūziku darbus, sākot ar 3. maiju, katra mēneša pirmajā svētdienā no plkst. 14.15—14.30 pārraidīs Indiānāpoles WIRE raidītājs.

3. maijā, šī cikla pirmajā raidījumā, dzirdējām Ludviga van Bēthovena Si bemola trio. 7. jūnijā raidījumā klausīsimies T. Ķeniņa trio, bet sekojošā svētdienā, 14. jūnijā, tanī pašā laikā paredzēts Latviešu tautas sēru dienai veltīts speciālraidījums, kurā The Latvian Trio pirmoreiz atskaņos ansambļa dalībnieka Viktora Ziedoņa aranžētās Jāzepa Vītola Variācijas par temu Ej, saulīte, drīz pie Dieva.

Svētdien, 24. maijā, plkst. 16.00 Trio sniegs gadskārtējo koncertu Indiānāpoles John Herron mākslas mūzeja auditorijā. Vakara programmā Vivaldi, Mocarta, Valtera Pistona u. c. pazīstamu mūziku darbi.

Gundārs Grīslītis

GRAND RAPIDI (MICH.)

● Izcilā dziedone Paula Brīvkalne pēc Kanadas apciemojuma, turpinot savu koncertturneju ASV, 22. maijā viesosies Grand Rapidos ar koncertu šīs kolonijas latviešiem. Koncerts notiks plkst. 8.30 vakarā Ladies Literary Club, 61 Sheldon S. E.

● 10. maijā Ģimenes dienu atzīmēja ev.-lut. latviešu Vienības draudze un tās ievadījumā notika dievkalpojums Trīsvienības ev.-lut. baznīcā, kuŗu vadīja māc. J. Lazda. Dievkalpojums bija ļoti kupli apmeklēts. Pēc tam draudzes locekļi pulcējās baznīcas sarīkojumu zālē, kur saistīgu referātu par ģimeni lasīja skolotāja Zelma Lapsiņa. Referente savu stāstījumu illustrēja ar daudziem piemēriem no mūsu tautas dziesmām un uzsvēra, ka latviešu tautas sasniegumi gājuši strauji augšup vienotībā un sadarbībā, kas sniegusies no paaudzes uz paaudzi. Ja kāds gribētu noliegt savu tautību, tas savā ziņā kļūtu mazvērtīgs individs, pasvītroja referente.

Visai jaunus tēlojumus, skolot. I. Zalanes vadībā, rādīja svētdienas skolas skolēni, tāpat skolot. M. Lesnieces sagatavotais priekšnesums un Lilitas Bušas klavieru solo izpelnījās klausītāju atzinību. Ar piecelšanos godināja visas latviešu mātes, dzīvās un mirušās, kas tālumā un tuvumā, jo tās visas bijušas ģimenes pavarda sargātājas un krietno tikumu glabātājas. Skolnieces klātesošajām mātēm ikvienai pasniedza trīs krāšņus nelku ziedus. Sarīkojums noslēdzās ar kopīgu groziņu vakaru sirsnīgā latviskā noskaņā.

V. Z.

PAZIŅOJUMS PRESEI

Lativešu Preses Biedrības Centrālās valdes un revīzijas komisijas vēlēšanas noslēgušās. Vēlēšanu rezultāti šādi:

Centrālajā valdē ievēlēti: O. Liepiņš ar 85 balsīm, Osvalds Akmentiņš ar 76, Anšlavs Eglītis ar 69, Eriks Raisters ar 67 un Jānis Porietis ar 64 balsīm.

Revīzijas komisijā ievēlēti: — prof. Kārlis Kārkliņš ar 97 balsīm, Karola Dāle ar 84 un Kristaps Grāmatnieks ar 76 balsīm.

Priekšsēdis: P. Starcs.

T. Puisāns

KRONĒŠANAS SVINĪBAS ANGLIJĀ

II

Pati kronēšanas ceremonija būtībā ir tīri reliģisks akts, tāpēc te pirmo vijoli no sākuma līdz beigām spēlēs baznīcas tēvi. Agri no rīta Vestminsteras dekāns ienesīs kronēšanai pagatavoja jaunu uz galvenā altāra. Šīs regālijas prasa speciālu uzmanību, jo šeit ir ievietoti lielākie Lielbritanijas dārgumi un tās lepnums. Pirmais un varbūt, arī visdārgākais priekšmets ir Sv. Edvārda kronis. Edvards bija pēdējais angļu — sakšu ķeniņš, kas valdīja no 1043.-1065. gadam, pirmais, kas tika kronēts Kenterberijā un, pēc viņa nāves kanonizēts kā katoļu baznīcas svētais. Viņa kronis Anglijas revolūcijā Kromveļa laikā gāja bojā. Pēc monarchijas atjaunošanas 1660. gadā Kārļa II kronēšanai pagatavoja jaunu pēc agrākā parauga un nosauca par Edvarda I kroni. Tas veidots no masīva zelta un bagātīgi izgreznots tr dārgakmeņiem. Virs kroņa zelta orbs ar krustu, Krusta vidū ir dimants, kuru ir nēsājis pats Sv. Edvards, un divas pērles, kas pievienotas pie krusta atstariem,, esot bijušas Elizabetes I auskaros augstāko valsts svētku laikā. Kronis ir vairāk kā desmit mārciņas smags un nav piemērots dāmu galvām, tāpēc ķēniņienes Viktorijas kronēšanai 1838. gadā ir pagatavots otrs: imperijas kronis, kas sver tikai divas mārciņas un desmit unces. Šai kronī gandrīz nemaz nav metalla. Tas veidots tikai no dārgakmeņiem, un lielākais dārgums šinī kronī ir Melnā Prinča rubīns priekšpusē. Melnais Princis bija Edvarda III vecākais dēls, kas savu nosaukumu dabūja no melnā apģērba, ko viņš valkāja Francijā Simtgadu kaŗa laikā. Šis rubīns kādreiz bija Granadas valdnieka — Sarkanā ķēniņa īpašums. Pedro Cietsirdīgais pārrāva šī valdnieka dzīvības pavedienu, iegūdams viņa troni, visas dārglietas un rubīnu, 1367. g. to kopā ar savas meitas roku, pasniedza Melnajam Princim. Vēlāk šo pašu rubīnu Henrijs V nesa savā kronī Ažinkūras kaujā pret Franciju 1415. gadā. Tūlin zem rubīņa ir novietots 309 un pus karatu dimants, kas ir griezts no „Cullinan" dimanta — Āfrikas Zvaigzne.

Pie kronēšanas regalijām pieder arī pieci zobeni, orbs, izgatavots 1661. gadā un divi scepteri. Scepterī ar krustu ir vislielākais dimants pasaulē (516 1/2 karatu). Baloža veida svaidāmās eļļas ampula ir pagatavota no zelta 1661. gadā. Saskaņā ar leģendu, ķēniņa Jāņa kronēšanas laikā 1199. gadā, putns nolaidies no debesīm uz altāŗa, nesdams svētās eļļas kā tiešu Dieva dāvanu jaunajam valdniekam. Beidzot jāmin arī gredzens un karotīte. Karotīte ir visvecākais priekšmets regālijās; tā pagatavota no masīva zelta 1199. gadā un pēc tam lietota visās valdnieku kronēšanās. Regalijas priekšmetu vērtība kopsummā līdzinātos ap desmit miljonu dolaru. tiem, kas lielāko dārgumu redz naudā, bet tā nenovērtējuma tiem, kuŗu acu priekšā tā stāv kā simbols valsts vienībai un varenībai.

Vēl jāsaka daži vārdi par kronēšanas krēslu, kas pagatavots 1308. gadā no masīva ozola koka. Krēsls balstās uz četrām lauvu mugurām, tā stikla mozaīkas esot vairs tikko saredzamas un krēsla kokā iegriezti Vestminsteras skolas zēnu iniciāļi. Zem sēdekļa, kā jau minēts, novietots „Stone of Scone". Šī akmens vēsture ir ļoti interesanta. Pats par sevi tas nav nekas vairāk kā sarkanais smilšakmens no Skones apkārtnes Skotijā. Leģendas sākums ir meklējams Vecajā Derībā, kad Jēkabs, jūdu patriarchs, nolika galvu uz akmens, aizmiga un redzēja savu brīnišķo sapni. Šis Vecā Testamenta stāsts, savienots ar seno ģermāņu paražu: ķēniņa pacelšanu uz vairoga pēc ievēlēšanas īstenojās angļu-sakšu paražās. Kingstonā pie Temzas (Anglijā) vēl šodien stāv akmens, uz kuŗa ir pacelti un kronēti septiņi angļu-sakšu ķēniņi un kas pēdējoreiz lietots 998. gadā. Tradicija tika turpināta Skotijā. Visi skotu valdnieki ir svētīti, sēdot uz akmens bluķa. Vēlāk, kā valsts varas simbols, tika pieņemts kāds īpašs klints gabals, kuŗam bija laimējies kļūt par sēdekli vairākiem skotu ķēniņiem kronēšanas laikā. Edvards I 1296. gadā šo akmeni piesavinājās un pārveda uz Londonu. Apbrīnojamā kārtā ticējuma pareizums ir piepildījies: skotu ķēniņi sieviešu līnijā vēl arvienu valda Anglijas tronī.

Lai izsekotu kronēšanas ceremoniju vēsturei, lasītājs ir jāved pagātnē līdz 973. gadam, kad Kenterberijas archibīskaps Dunstans izstrādāja ceremoniju gaitu, kuŗas būtiskākā daļa ir saglabājusies līdz pat mūsu dienām. 1558. g. Elizabetes I kronēšanas laikā tika atmesta sv. mesa un 1603. gadā latīņu valodas vietā pirmoreiz tika lietota angļu valoda. Vairākas reizes ir prveidots zvērests un arvienu vēl tiek pārveidots saskaņā ar modernā laika prasībām.

Atgriežoties pie pašreizējām kronēšanas ceremonijām, turpināsim to apceri, kad jaunā valdniece ir ieradusies katedrālē. Viņu pavada augstākās sabiedriskās kārtas visaugstākie locekļi. Gājiens, kuŗa kārtība ir uzglabājusies nepārveidota no 1189. gada, tuvojas lielajam altārim. Valdnieci sveic Vestminsteras skolas zēni ar saucieniem: „Vivat Regina Elizabetha! Vivat! Vivat! Vivat!" Šī ir vienīgā latīņu fraze tagadējā kronēšanas ceremoniālā. Tālākās formālās ceremonijas norisinās ķēniņienei sēdot lielā altāra labajā pusē, karāliskās ložas priekšā. Konstitucionāli vissvarīgākais notikums ir zvērests, kuŗā valdnieces solās ievērot visus valsts likumus, valdīt saskaņā ar tautas gribu un aizstāvēt protestantu reliģiju. Pirmoreiz kronēšanas svinībās zvērestu lietoja 1100. gadā, Henrijam I uzkāpjot tronī. Ar zvēresta došanu sākās ķēniņu varas ierobežošana un līdz ar to arī nepārtraukta cīņa valdnieku un baronu starpā, kas ilga vairāk kā astoņus gadu simteņus un beidzās ar parlamenta uzvaru.

Pēc zvēresta sākas reliģiskās ceremonijas, saskaņā ar kristiānisma principiem. Ķēniņiene tiek nosēdināta kronēšanas krēslā, pretim lielajam altārim. Koris un orķestris uzsāk „Veni, Creator" (Nāc, Svētais Gars). Pāri valdnieces galvai nolaižas baldachīns, jo saskaņā ar tradiciju iesvaidīšana ar svētām eļļām ir mistisks reliģisks akts. Šīs ceremonijas sākumi ir meklējami Vecajā Derībā, kad Samuēls, ebrēju pravietis, iesvaidīja pirmo jūdu ķēniņu Saulu un vēlāk Dāvidu. Nav zināms, kad šī ceremonija ir pasākta Anglijā. Angļu-sakšu chronikās tomēr ir daži norādījumi, ka tā ir tikusi lietota jau 8. gadu simta sākumā pie angļu-sakšu ķēniņiem. Sv. Bonifacijs šo ceremoniju pārnesa no Anglijas uz Eiropas kontinentu 751. gadā, iesvaidot Karolingu dinastijas nodibinātāju Pipinu Iso par Franku valsts valdnieku. No tā laika šī tradicija ir bijusi valdnieku kronēšanas neatņemama sastāvdaļa. Cilvēks ministeriju ievada reālajā dzīvē, pie šķirot kādai personai priesterisko neaizkaramību, svētumu un reizē arī izejot to pāri pārējai sabiedrībai.

(Nobeigums sekos).

BRĪVĀS LATVIJAS IZNĪCINĀŠANU VADĪJIS MAĻENKOVS

1940. G. UZ LATVIJU NOSŪTĪTĀ ČEKAS VIRSNIEKA

Iļjas Moļina atklājumi Eiropas presē

VIII

Un viņš uzsvieda uz galda kādu savīstītu papīru, ko visu laiku bija rokā turējis.

„Līdz ar to es pavēlu..." viņš iesāka.

Viņš šo pavēli nobeidza apmēram pēc desmit minūtēm.

Telpā atkal iestājās stindzīgs klusums. Šķita, tas bija vēl ilgāks, likās, ka gala nevarēs sagaidīt: bija tāds iespaids, ka tas ilga līdz pat tam brīdim, kad Maļenkovs jau devās atpakaļ uz lidlauku.

Un nepagāja ne 14 dienu, kad Polijā, Lietuvā, Latvijā un Igaunijā iesākās nežēlīgais tīrīšanu vilnis.

Pēdējā naktī, kopš zemē ienāca vācu karaspēks, vēl uz Padomju Savienību tika deportēti 38.000 latviešu.

MAĻENKOVA ĪSTĀ SEJA

Zili pelēka vēl bija gaisma šai drūmajā naktī, līdz beidzot taču pienāca rītausas stunda: rītausa pēc tās 1940. gada augusta mēneša zibeņkonferences, ko pusnaktī lika sasaukt Maļenkovs Rīgā.

Jautājums par Maļenkova patieso seju, ko jau kopš gadiem sev velti biju uzstādījis un ko šajā negulētajā naktī atkal pārdomāju, nu sāka man likties skaidrāks.

Atbilde sāka ataust, tā vēl nebija skaidra, bet es jau nojautu, ka nu esmu uz pareizā ceļa, lai to gūtu.

Netālu no lielā loga stāvēdams, es noskatījos uz gaŗo izvelkamo konferences galdu istabā, kuŗa bija vasarnīcā ierīkota arī kā pieņemšanas telpa un kur pirms dažām stundām Maļenkovs bija sasaucis savu „vadības norādījumu" apspriedi.

Blāvas gaismas svītra, ne lielāka kā delna, krita gandrīz uz to pašu vietu, kur uz pulētā galda Maļenkovs nosvieda savīstītos papīrus, kuŗos bija izsacītas direktīvas par tīrīšanas darbu pasteidzināšanu Baltijas valstīs.

Pēc Maļenkova aizbraukšanas šajā lielajā istabā viss izskatījās citādi. Maļenkova vietā pie galda stāvēja Serovs. Ap viņu visapkārt stāvēja adjutanti un atsevišķo operātīvo grupu speciālisti. Viņš otrreiz nolasīja Maļenkova direktīvas, paskaidrodams, kā jāsaprot atsevišķas vietas. Tad kā formulētas pavēles viņš tās izsūtīja pa visu Rīgu, kuŗa tikko modās no naktsmiera.

Kas šajā rakstā bija sacīts, tas viņam bija absolūts likums, ko viņš bez apdoma izpildīja, vispār sevi neapgrūtinādams ar kādām pārdomām, izņemot apsvērumus, kā saņemtās pavēles labāk reālizējamas.

Ka Maļenkova direktīvas Baltijas valstīm nozīmēja baiļu un šausmu perioda iesākšanos, Serovam tas diezin vai nozīmēja vairāk kā kādu nožēlojamu pavadparādību.

Šajā ziņā Serovs un Maļenkovs bija viens otram krietni līdzīgi.

Bet ja Ivana Serova personu un tās būtību iespējams pilnā mērā izskaidrot tīri mašīnveidīgi funkcionējošā „aparatčika" aspektā, tad attiecībā uz Maļenkovu šis motīvs gan bija viens no izšķirīgajiem, bet gan tikai viens no daudziem citiem.

Bez kādām šaubām, Maļenkovs bija partijas „aparāta" veidots radījums, kurš, pēc Trocka domām, pat Staļinam sagādājis iespēju uz augšu tikt.

Vismaz līdz 1936. gadam Maļenkovs bija Staļina ēnā strādājošs Staļina birokratiskā smadzeņu tresta „aparatčiks"; ka Staļins viņu tomēr paņēma pie sevis un deva viņa rokās tādu varu, kādas nebija nevienam citam, tam bija divi izskaidrojumi: pilnīga padevība un par visiem citiem lielākas spējas „funkcionēt" — tātad zināma veida ģenijs.

Šo ģenialitāti varēja redzēt visos Maļenkova sagatavotos plānojumos. Katrā rīkojumā tas bija skaidri saredzams. Kas attiecas uz konsekventu, nepielūdzamu loģisku domāšanu, tad Maļenkovs bija par visiem Kremļa funkcionāriem pārākais.

Bet ko par sevi domāja Maļenkovs pats?

Tai pēcpusdienā, kad Serovs un es 1939. g. 12. oktobra pēcpusdienā bijām Maļenkova viesi pusdienās CK namā Maskavā, tajā Maļenkovs par sevi teica:

„Es, ja jūs, biedri Moļin, tā gribat, esmu valstsvīrs. Esmu gan dzimis pilsoniskā ģimenē, bet vienmēr esmu juties kā strādnieks. Man visu laiku bijusi strādnieka revolūcionārā apziņa. Un arī vēl šodien es jūtos kā strādnieks. Un, ja jūs tā gribat, kā valstsvīrs..."

Toreiz man tas bija liels pārsteigums, ka Maļenkovs sevi sauc par valstsvīru, vēl vairāk — ka viņš mums šādu savu viedokli tik klaji izteica.

Nav šaubu, ka jau toreiz viņa darba lauks ietvēra uzdevumus, kādi — vismaz Padomju Savienībā — veicami valstsvīram.

Taču ja viņš to tik atklāti pateica, tas nozīmēja, ka viņš apzinājās zināmu savas rīcības brīvību; dažam labam varenajam pirms Maļenkova tas būtu bijis jāsamaksā ar savu galvu.

Tā kā toreiz es nedomāju, ka Maļenkovs varētu būt tik neuzmanīgs, tad šos viņa izteicienus uzskatīju par veikla kārdinātāja šacha vilcieniem.

Tieši tas arī bija, kas mūs ar Serovu tā pārsteidza un samulsināja: viņš bija nodomājis mūs dabūt savā iespaidā, lai mums uzticētu savas metodes.

Jo salīdzinājumā ar viņu un viņa stāvokli, mēs bijām nenozīmīgi „aparatčiki," kuŗus viņš ar vienu spalvas vilcienu varēja pazudināt vai iznīcināt, ja mēs nespētu veikt kādu no viņa uzticētajiem uzdevumiem.

„Jūs redzat," viņš tajā 1939. g. oktobra pēcpusdienā teica, „ka pavisam vienkāršs cilvēks mūsu valstī var par kaut ko kļūt, ja vien viņam ir pietiekami saprāta un enerģijas."

Viņš pacēla savu glāzi un mums uzdzēra. Viņš pat pasmaidīja, gribēdams parādīt, ka viņš ir pret mums labvēlīgāks, kad bija licis manīt, ka uzticību nopelnījušus un padevīgus līdzstrādniekus iespējams arī attiecīgi atalgot.

(Turpinājums sekos).

Aiz DZELZS aizkara

LATVIJAS KOLCHOZOS

Līdz šim kolchoznieki drīkstēja daļu no personīgā lietošanā nodotā zemes stūrīša iegūtās ražas pārdot t. s. kolchoznieku tirgos. Rīgas radiofonā 26. aprīļa raidījumā lauksaimniecības darbiniekiem satur ziņas, kas vēstī, ka šī niecīgā brīvība tuvākajā laikā tiks atņemta. Kolchoznieku preču apgrozība jau tagad bremzējot ražošanas spēku attīstību, radot šķēršļus, kas kavē valsts plānošanai aptvert visu tas saimniecību. Tādēļ esot nepieciešams pakāpeniski „pacelt kolchoza īpašumu līdz visas tautas īpašuma līmenim." Tas nozīmē, ka pakāpeniski noņemts atņemt kolchozniekiem pat to nepilno pushektaru piemājas zemes un pārvērst kolchozus par pilnīgām valsts saimniecībām.

Aizvien vēl turpinās propaganda par „kultūrālu dzīvi ciemos," jo pārējā no izkaisītām kolchoznieku sētām uz ciemiem ir lēna. Piemēram, Valmieras rajona Ļeņina vārdā nosauktais kolchozs sastādās no 165 kolchoza sētām.

5. MAIJĀ

okupētajā Latvijā atzīmēja Pravdas gadskārtējo jubileju. Šajā sakarā skolniekiem veltītajā pusstundā stāstīja par kompartijas slepeno spiestuvi, kas ierīkota 1919. gada Rīgā, Krāslavas ielā 22. No 1919. — 1940. gadam dažādās vietās Latvijā darbojušās 60 slepenas tipogrāfijas. Iespiesto literatūru bieži nav bijis iespējams izplatīt, jo cilvēki nepārtraukti krātiti (!). Tālāk referents atzīmēja: „Darba ļaudīm nelegālie izdevumi bija tikpat nepieciešami kā maize."

Pašlaik Latvijā ir 24.000 Pravdas abonentu.

Sakarā ar Pravdas gadskārtas jubileju Cīņas redaktors Pizāns raksta: „Pie mums vēl sastopami ļaudis, kuŗu apziņa un līdz ar to rīcība nav brīva no kapitālistiskās pagātnes paliekām. Vēl sastopami birokrāti un snauduļi, partijas un valsts disciplīnas un sociālistiskās likumības pārkāpēji, kritikas apspiedēji, dīkdieņi un slaisti, kolchozu un valsts mantas izvazātāji, buržuāziskie nacionālisti u. c. tautas ienaidnieki, kas maisās pa kājām godīgiem darba darītājiem."

PAREIZRAKSTĪBAS LIKUMI

Sovetskaja Latvija 28. aprīļa numurā publicējusi PSRS Zinātņu akadēmijas Valodas institūta direktora vietnieka B. Serebreņņikova rakstu, kuŗā sakopoti nesen notikušās valodnieku konferences atzinumi. Šajā rakstā lasām, ka kādreiz latviešu valodā bijis vārds „smirds", kas atbilst krievu valodas „smerd" un „dzīte", t. i. krievu mežs. Konferencē daudz runāts par latviešu valodas attīstību. Latviešu valodai gan ir raksturīgs akcents uz pirmās zilbes, bet „šī princips ievērošana novestu latviešus pie lielām grūtībām mācoties krievu valodu." Tādēļ ieteicams „dinamisko krievu akcentu sekmīgi izmantot, piemērojot gatvs patskapus," piemēram, kultūra. „Reumatisms" vietā ieteikts rakstīt revmatisms," tāpat ieteikts lietot mīkstināto r arī krievu valodas uzvārdos un vietu apzīmējumos.

Raksturīgi, ka par šo konferenci raksta krievs un nevis kāds latviešu zinātnieks. Kā diktējis šo piemērošanos krievu valodai, atklāj kāds Rīgas radiofona 27. aprīlī nolasītais raksts: „Valodniecības konferencēs izcili valodnieki, piem., Serebreņņikovs ar saviem referātiem un norādījumiem daudz palīdzējuši latviešu zinātniekiem."

SPORTS

Vaivaru šautuvē pēdējās divi aprīļa nedēļās Baltijas kara apgabala sporta šaušanas sacīkstes. Minēti šādi veiksmīgākie šāvēji: Kibirevs, I. Okišēvs, I. Filipovs, P. Kalējs, V. Ševela, G. Augustinavičute. 29. aprīlī jaunuzbūvētajā VEFa šautuvē notika šaušanas sacīkstes šīs fabrikas strādniekiem. Piedalījās 75 dalībnieki. Sieviešu klasē uzvarēja Sevastjanova.

Invalīdu kooperācijas šacha turnīrā uzvarēja Krenickijs, Ščedrovickijs un Racs.

2. maijā notika sportistu stafetes skrējiens pa Rīgas ielām. Maršruts — no Ļeņina un Padomju bulv. stūra pa Ļeņina, Sarkanarmijas, Gorkija ielām un Raiņa bulvāri.

Rīgā darbojas sporta skola. Tās mācību daļas vadītāja ir Lidija Zvaigzne. Skola nodibināta 1946. gadā un pēc tās beigšanas absolventiem ir tiesības strādāt kā fizkultūras instruktoriem. Šogad uz 60 brīvajām vietām iesniegti 400 lūgumi. Radiointervijas beigās Lidija Zvaigzne paskaidroja: „Skolā aug jaunie komūnisma cēlēji, kas uzticīgi partijai un valdībai."

PIONIERI UN PĀRKRIEVINĀŠANA

28. apr. pionieriem veltījā raidījumā Jūlijs Ērglis, 6. Rīgas vidusskolas 2.b klases audzēknis, atkārtoja pionieru solījumu tekstu krievu valodā. Līdzīgā kārtā bieži vien nākas mums sastapties ar ziņām, kas stāsta ka pionieri „labi apgūst krievu valodu."

RĪGA

Rīgas republikāniskais auto—motoklubs uzņem šoferu kursos, kuŗu sākums 5. maijā, Akas ielā 4. Apmācības krievu valodā.

Latpotrebsojuz paskaidro, ka jaunu autogumiju var saņemt tikai tad, ja nodod veco.

Latknigotorga veikalos svētdienas vietā izejamā diena noteikta pirmdiena.

Rīgas 1. kliniskajā slimnīcā strādā prof. K. J. Balodis, kas atjaunojis redzi vairākām personām, kas bijušas aklas ilgākus gadus.

Rīgas pils. 29. bērnu dārzā 1 maija svinībās bērni dejojuši tatāru un ķīniešu dejas.

VAIŅODĒ

Vaiņodes Mašīnu-traktoru stacijai jānodarbina kolch. Miera Sardze 4 traktori, bet faktiski strādā tikai viens. Rezultātā uzarta tikai 1/5 no plānā paredzētās platības. Šīs Mašīnu-traktoru stacijas direktors Majorovs paskaidrojis, ka divi traktori vienmēr atrodas remontā, bet vienu traktoru Mašīnu-traktoru stacija vispār nav saņēmusi.

LĪVĀNOS

Līvānu rajona zirgi stāv dīkā, jo trūkst aizjūgu. Kolchozam Ziedoša vārpa nav aizjūgu, lai izmantotu sējas darbā lielāko pusi no zirgu skaita. Uz 104 zirgiem ir tikai 60 rīki. Kolchozos Darba tauta, Draudzīgais maijs, Cīņa un Dzimtene pavisam trūkst zirgu aizjūgu un tur nav uzarts neviens hektars aramzemes.

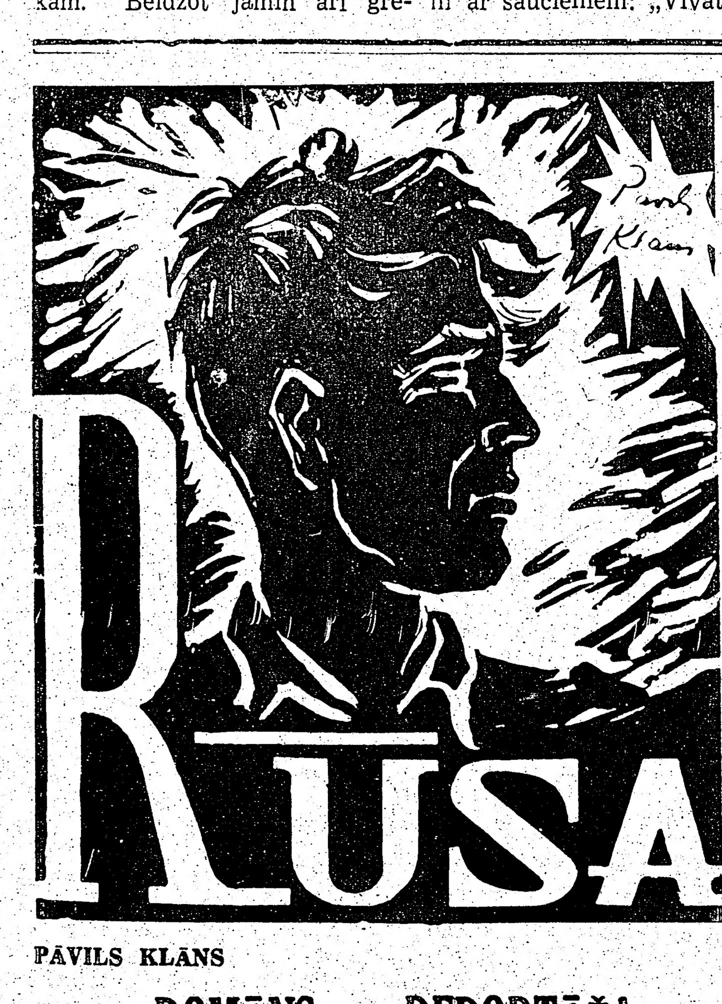

PĀVILS KLĀNS

ROMĀNS — REPORTĀŽA

64. turpinājums

„Jūsu uzturēšanas atļauju," prasīja miliči, un cilvēki, nobijušies, drebošām rokām, pogāja vaļā mēteli, taustījās pa kabatām, aizturētu elpu raudzījās krievu sejās, pūlēdamies iepriekš nolasīt spriedumu — derēs? nederēs? ņems līdzi? ļaus iet?

„Un ko tu tur glūni?" pa gabalu uzsauca viņam milicis.

„Skatos, kā tu tos buržujus čamdi!" Zilgme spalgā krievu valodā atsaucās. Viņam atbildēja smiekli.

„Vācies, biedri, vācies!" milicis teica, „ka nesāku čamdīt arī tevi! Nekavē satiksmi."

Aizturēto bariņš bija itin liels, patruļa bija uzradusies pēkšņi un rīkojās pamatīgi, taču tie, kas kontroli pamanīja, laikus meta līkumu; Zilgme attālinājās reizē ar tiem, un drīz uz trotuāra bija vairs šī vienīgā grupa — kas paguva, tie metās uz ielas pretējo pusi.

Zilgme vilkās tālāk. Tā bija šais dažās nedēļās piesavinātā lielā māka — nekur nepalikt ilgi, nekur neatstāt pēdas, nekur neiegūt draugus, — būt visur un nekur. Protams, ļoti nepatīkams bija arī darba vietas jautājums — ja viņam kāds pēkšņi prasītu uzrādīt tās apliecību? Ak, — viņš teiktu, ka ir no Pliskavas vai Ostrovas, ko labi pazina, teiktu, ka atkūlies uz Rīgu darbu un maizi meklēt, — varbūt viņam ticētu, viņam un viņa krievu valodai?

Dažreiz viņu sastindzināja doma, kas notiktu, ja gaišā, saulainā un sniega pilnā ielā viņu pēkšņi pašā pilsētas sirdī ieraudzītu biedrs Putnasūds — nekādu labāku vārdu viņš tam nebija varējis atrast — ieraudzītu, pazītu par spīti pārvērstai Zilgmes ārienei un saceltu traci? Ko viņš darītu? Viņš nevilcinātos nevienu sekundi. Viņš zveltu biedram Putnasūdam pa žokli ar visu atlikušo spēku tā, lai viņš pakrīt nesamaņā, — un tad bēgtu. Neviens par to sevišķi neuztrauktos, to uzskatītu par parasto, tik ikdienišķo huligānisma aktu. Ja vien — ja vien biedrs Putnasūds nepagūtu izteikt ko tādu, kas...

Šādas un līdzīgas domas pagalam nogurdināja Zilgmi. Viss beidzot viņa apziņā sapinās bezveidīgā izplūdušā sajūtu, pārdzīvojumu, instinktu, iedomu un baiļu mudžeklī, viņš pamazām notrula, kļuva gurdens un gandrīz apatisks, viņš sāka redzēt vīzijas, nekad nepiedzīvotas ainas un notikumus, no tām izkristallizējās viena visai skaidra un kārdinoša, un tā bija tik vienkārša un lietišķa, ka ar savu nereālitāti mocīja vairāk, nekā to spētu strūklakas fatamorgāna tuksnesī — tā bija gulta! Liela, baltiem palagiem un mīkstām segām izklāta gulta ar kuplu spilvenu, kas gaidīja Zilgmes izstīdzējušo, vārgo un ļodzīgo augumu. Kā tur varētu atkrist, acumirklī izmest visas domas no galvas, aizvērt acis un bez kādām citām sajūtām kā vien ar milzīgu tīksmi un bezgalīgu paļāvību ļauties palagiem, no kuŗu svaiguma sākumā drusku vēsi, bet kas pēc tam iesilst no paša miesas un uzveļ vispirms pierei, tad krūtīm un visam augumam dziļu, līdz neatmaņai dziļu, saldu un stipru miegu! Ja tad pēc tam vēl būtu jāmostas un jāatgriežas ielā, šai tulznainu un nosalušu pēdu līdz bezgalībai izmīdītā aplī, ar visiem tā slidenajiem kaktiem un nodevīgajiem stūŗiem, — tad Zilgme būtu labāk iekārīgi vēlējies tūliņ pāriet nebūtībā, no dzīva ķermeņa miega ieslīgt atdzisuša līķa priekšmetiskajā gulēšanā, kur vairs nav ne īstenības, ne sapņu, kur vairs nav itin nekā.

Tai dienā viņš neaizgāja līdz Tallinas ielai. Bet nākošajā priekšpusdienā, kad pa Pērses ielas šķūņa spraugām lauzās modras, saltas ziemas saules stari, viņš žāvādamies izstaipījās, pārmeta pār plecu maisu ar pudelēm un bēniņu lūžņām, un, kā dażdien tēlodams lupatlasi, drusku nedrošiem, bet mērķtiecīgiem soļiem devās uz Piektā gada parka pusi.

18.

Kalpaka bataljona sirmais leitnants Veģis kādā pievakarē Liepājā uzkāpa uz vācu militārā tvaikoņa RO-I, un, īsi pirms galīgās tumsas un krievu kārtējiem uzlidojumiem ostai, vēl pēdējoreiz piegāja pie reliņiem, lai pamestu skatienu uz jumtiem un namu siluetiem, kas krēslā tikko vairs vīdēja. Visi, kas vien bija braucēji, jau atradās uz kuģa. Paši pēdējie uzkāpa kādas latviešu policijas vienības puiši. Veģis lūkojās viņos kā apmāts, nespēdams nolaist acu no šiem augumiem, šīm dīvainajām uniformām un saiņiem, šī vienības inventāra un personīgajām mantām, kas nelielā kaudzītē samestas gulēja kuģa pakaļgalā.

Viņš atcerējās savus kaŗavīra laikus, kad arī trūka ietērpa un ieroču, kad arī blakus dēlam cīnījās tēvs, kad kad arī bija jāatvelkas milzīgā pārspēka — tā paša ienaidnieka priekšā. Bet toreiz — ai, toreiz viss bija citādi! Līdz Ventai atgājušus, tos tomēr vēl nebija pametusi ticība. Šos, kas bija atdzīti līdz Liepājai — un nevis ienaidnieka, bet itin kā sabiedrotā — tos nelikās uzturam vairs itin nekas. Viņi bija noguruši un vīlušies. Pazemoti, nospiesti un nebrīvi. Apatiski, īgni un skeptiski. Un iztukšojušies līdz dvēseles kailumam, aiz kuŗa sākas bezcerības melancholija, šī bīstamākā no dvēseles vainām. Tas bija redzams šais sejās un vīdēja no kustībām. Tas atskanēja balsu noskaņās un vārdu saturā. Un viss laikmeta traģisms plandījās ap viņu noliesējušajiem augumiem šais salasītajos tērpos — pus apģērba, pus uniformas gabalos, kur Latvijas armijas zaļie frenči mijās, ar vācu pelēcīgajiem svārkiem, stilbtiņi ar zābakiem, Alpu strēlnieku cepures ar uz auss uzstumtām laiviņām. Kāpēc viņiem neļāva palikt Kurzemē, kad tai no Vācijas veda papildspēkus? Kāpēc viņiem nedeva tās cīņas īsteno piepildījumu, kam viņi bija ziedojušies visus šos gadus?

Daži kuģa ļaudis un viens ostas pārvaldes ierēdnis stāvēja lejā pie tiltiņa un steidzināja. Un pats pēdējais, kas pustumsā uzlīgoja uz klāja, bija milzīgs vērša gurns, vēl svaigs un asiņains, ar mugurkaula skriemeļiem un ribām, divu spēcīgu puišu rokās gorīgi šūpodamies. Varbūt tas piederēja pie viņu primitīvās lauku virtuves, kas zina.

Veģis aizklāja seju rokām un nekustējās; dzirdēja, bet nepaskatījās, kā uzvilka laipu, kā kuģa sāni lēni atdalījās no krasta, kā piekrastes noliktavu jumti, vecie darvas, lietus un saules piesātinātie stāvi, šaurās šķērsielas un beidzot zvejnieku ostas zemās tīklu būdas ievilkās tumsā un izzuda — varbūt uz nekad neredzēšanos vairs.

Veģim bija tā, it kā arī šais jumtos būtu iemeties sarkanais gailis tāpat kā Veģu dzīvojamās mājas čukurā, lai tos aprītu. Un viņam bija tā, it kā viņam vajadzētu iet un nomesties uz klāja līdzās tiem daudzajiem, kas klusēdami, kā norunājuši, zvilnīja barā, neko vairs nesaskatīdami un tomēr vēl atpakaļ tumsā vērdamies. Un viņam bija arī vēl tā, it kā tagad vēl tomēr vajadzētu mesties pār bortu, kamēr attālums nav pārāk liels, un izpeldēt, lai atgrieztos tur, kur palika puse paša — visīstākā, vislabākā, visuzticīgākā daļa.

Bet viņš nedarīja ne vienu, ne otru. Pagāja stunda, kamēr viņš nekustēdamies stāvēja vienā un tai pašā vietā. Tad sāka salt. Veģis devās kuģa iekštelpās, nokāpa līdz piesmakušajām, bēgļu pieblīvētajām kravas telpām, izlodāja šaurās ejas starp klājiem, kāpa pār gulētāju kājām, augumiem, mantām, aizmigušiem bērniem, uzgrūdās pretimnācējiem, sabārās ar dūšīgu Vidzemes saimnieci, uzdāvināja sērkociņus vecam vīram — nekur vairs nebija brīva stūrīša. Tad viņš iznāca atpakaļ uz klāja nakts saltajā vējā un atrada vietu uz linu saiņiem zem caurumainas, lāpītas brezenta segas. Lini! Jā, protams, varbūt bija pareizi izvākt arī vēl tos, kamēr krievi nepaņēma. Un kas zina — kā galu galā bija ar šiem cilvēkiem, kas mēnešiem ilgi bija cīnījušies ar sevi, spītējuši briesmām un postam, un tomēr beidzot izšķīrušies? Un kā bija ar viņu pašu?

(Turpinājums sekos)

BRUNO PURIŅŠ

REAL ESTATE BROKER

1318 BLOOR ST., WEST, TORONTO, pie Lansdowne

LL 6691 LO 0213

PIRMAIS LATVIEŠU NEKUSTAMO ĪPAŠUMU BIROJS TORONTO

SVEIC SAVUS KLIENTUS UN TAUTIEŠUS KANADĀ UN ASV

VAJADZĪGI NEKUSTAMU ĪPAŠUMU PĀRDEVĒJI

Central, Parkdale un High Park rajonā

Mēs esam nodomājuši palielināt pārdevēju sastāvu Galvenā birojā College ielā. Reflektantiem jārēķinās ar apmierinošu pārdevēja atsaukšmi, bet tāda nav nepieciešama nekust. īpaš. pārdošanai. Galv. birojā vajadzīgi 2 vai 3 latvieši. **Moderni iekārtots birojs katram pārdevējam, augstākā kommisijas maksa un prēmijas**

O. E. CARSON, Ltd.,
REALTORS
2283 Yonge St., Toronto. MA 0491

Mūsu mīļais, neaizmirstamais tētiņš

MATĪSS PUKINSKIS

miris 1952. gada 3. dec. dzimtenē, Rīgas jūrmalā, Majoros, 70 g. vecumā

Apglabāts Dubultu draudzes kapsētā

Un kad svētais sargs reiz mieru
sauks,
Miers būs rokām, kuras gurdams
sniedzi
Tu pēc debess dziļēm draugs,
Kuŗām mūžam atpūtu Tu liedzi.

Tikai skalu krustiņš paliks tām,
Tas būs vienīgais Tavs mūža
guvums,
Kad no mētru vītnēm vīstošām,
Elpos iznīcības saltais tuvums.
(Fr. Bārda)

Dziļās sērās

MEITA KANADĀ,
DĒLS ASV,
PIEDERĪGIE LATVIJĀ

DV HAMILTONAS NOD. DĀMU KOMITEJA
rīko sestdien, š. g. 23. maijā, plkst. 20.00
68 PRINCESS ST., HAMILTONĀ

BALTĀS PUĶES BALLI

BOLES GALDS ● ATSPIRDZINĀJUMI
GAISA BALONI ● AMORA PASTS
● SERPENTĪNS ●
● PĀRSTEIGUMA BALVA ●

DEJA PIE F. LIEPAS MŪZIKAS

Ieeja $1.00. Izmantojiet šīs sezonas pēdējo lielāko šāda veida sarīkojumu.

Atlikums par labu TBC slimniekiem

Uz redzēšanos Hamiltonā! Visus laipni lūdz

(656) DĀMU KOMITEJA

DV KITCHENER-WATERLOO NODAĻA
rīko š. g. 23. maijā, plkst. 7 vakarā
Waterloo Musical Society zālē 3 Regina St. N. Waterloo

JAUTRU VAKARU un DEJU

Programmā piedalīsies viesi no Toronto

BUFETE AR ATSPIRDZINĀTĀJIEM
DZĒRIENIEM UN UZKOŽAMIEM

Latviešu deju mūzika no Londonas

Ieejas maksa $1.00

Atlikums trūkumcietējiem Vācijā

Uz redzēšanos! (646) RĪKOTĀJI

DV NIAGARA FALLS NODAĻA
rīko š. g. 23. maijā, MARION HALL, 1968 Barker St., Niagārā

Nodaļas gada svētkus ar biedru svinīgo sorijumu

PĒC SVINĪGĀS DAĻAS:

DEJA ● Spēlēs NF italiešu deju kapella ●
BUFETE ● Uzkožamie ● Atspirdzinājumi

Zāle krāšņi dekorēta

Sākums plkst. 7.30 vakarā

Ieejas maksa: $1.25 no pers. Nodaļas biedriem, invalidiem un skolniekiem ieeja brīva. Atlikums par labu aprūpei

(645) VALDE

SPORTS

SPORTA KALENDĀRS

30. maijā Montreālā Kanadas latviešu meistarsacīkstes vīriešu volejbolā un sieviešu basketbolā.

PAZIŅOJUMI

Baltiešu sporta svētki vieglatlētikā paredzēti Toronto. Tuvākas ziņas par vietu, laiku un disciplīnām sniegsim nāk. numurā, kad būs saņemta vajadzīgā informācija.
Redakcija

TLSK vieglatlētu treniņi notiek pirmdienās, trešdienās un piektdienās Bīča stadionā.

Futbola treniņi trešdienās no pl. 19, svētdienās no 11 High Parka sporta stadionā.
TLSK

KANADAS LATVIEŠU MEISTARI GALDA TENISĀ

Kanadas latviešu meistarsacīkstes galda tenisā bija pulcinājušas diezgan kuplu dalībnieku skaitu.

Kanadas latviešu meistarnosaukumus izcīnīja: vīriešu vienspēlēs Liepiņš (TLSK), sieviešu vienspēlēs E. Kāpostiņa (TLSK) un jaunatnes Kūlītis (TLSK). Vīriešu dubultspēlēs Žulps (Sparta) — Skujiņš (TLSK), sieviešu dubulspēlēs Kāpostiņa — Ādmine (abas TLSK) un jauktā dubultspēlē Cīrulis (YMCA) — Vikse (TLSK). Vīriešu vienspēlēs B klasē Žulps (Sparta).

Vīriešu vienspēlēs spēlēt A klasē tiesības bija izcīnījuši 10 dalībnieki, kas sacentās katrs ar katru līdz diviem uzvarētiem setiem. Tā kā Liepiņš darba dēļ uz sacīkstēm laikā nevarēja ierasties, tad pārējie deviņi spēlētāji savstarpēji izspēlēja visas kārtas. Labākos panākumus guva Kuga, kas nezaudēja nevienu partiju, un Paukšēns ar vienu zaudētu. Ierodoties Liepiņam, tam bija jāspēlē neatejot no galda ar visiem A klases dalībniekiem pēc kārtas. Spēlētājs pēc spēlētāja sacentās ar Liepiņu un visi piedzīvoja zaudējumus divos setos, vienīgi Kuga prata vienā no trim setiem gūt uzvaru, Jaunzems un Kūlītis, negribēdami gaidīt savu spēles kārtu, uzdeva Liepiņam.

Pēc visām nobeigtām spēļu kārtām punktu stākolis A klasē: Kanadas latviešu meistars Liepiņš (TLSK) 9:0, 2. v. Kuga (YMCA) 8:1, 3. v. Paukšēns (TLSK) 7:2, 4. v. Eglītis (YMCA) 6:3, 5. un 6. vietā Teteris (TLSK) un Cīrulis (YMCA), 7. v. Kūlītis (TLSK), 8. v. Jaunzems (TLSK) un 9. un 10. vietā Zommers (Montr. LSK) un Palejs (Montr. LSK).

Pēdējās divās vietās palikušie — Kvēbekas apg. meistars Zommers un Paleja — nākošā gadā vairs nebauda tiesības spēlēt A klasē un tiem jāspēlē B klasē.

B klases dalībnieki sacentās pēc divu zaudējumu sistēmas, lai noskaidrotu divus labākos spēlētājus, kas nākošā gadā spēlēs A klasē. Kā to varēja paredzēt, uzvarēja Žulps, kas ir viens no latviešu labākajiem galda tenisistiem Kanadā, bet kam neveicās Ontario meistarsacīkstēs un kas negaidīti neiekļuva A klasē. Otrā vietā ierindojās tiešām centīgais un labais spēlētājs Skujiņš. 3. vietā palika Robežnieks. M. Žulps (Sparta) un Skujiņš (TLSK) nākošā gadā ieguvuši tiesības spēlēt A klasē.

Sieviešu vienspēlēs uzvarēja Kanadas meistare Kāpostiņa (TLSK), kas bija arī pagājušā gadā latviešu meistare. Ārkārtīgi sīvi risinājās viņas spēle ar Ādmini (TLSK) un tikai trešā setā ar 2 punktu starpību izšķīrās Kanadas latviešu meistares nosaukums Kāpostiņas labā. Labi spēlējot 3. vietā ierindojās Vikse (TLSK), kuŗai lai gūtu redzamus panākumus spēlē ar „dūžiem", Kāpostiņu un Ādmini, vajadzētu iemācīties labi gremdēt. 4 vietā palika Bencone (TLSK).

Jaunatnes klasē vienīgais dalībnieks Kūlītis (TLSK), arī kļuva meistars bez spēles.

Vīriešu dubultspēlēs, nepiedaloties Liepiņam, kam bija paredzēts spēlēt pārī ar Žulpu, negaidīti uzvarēja Žulps — Skujiņš, kas rādīja labu spēles māku. 2. v. Cīrulis Apsītis, 3. v. Kuga — Paukšēns.

Sieviešu dubultspēlē nepārspētas palika Kāpostiņ. — Ādmine. 2. v. Vikse — Bencone.

Jauktā dubultspēlē nesa lielākos pārsteigumus, jo neuzvarēja favorīti Liepiņš — Ādmine vai Žulps — Kāpostiņa, bet gan jaunais nopietnais treniņu apmeklētājs Cīrulis pārī ar Viksi, kas prata izšķirējā setā spēlē ar Liepiņu — Ādmini pie stāvokļa 15:20 panākt uzvaru un reizē izcīnīt Kanadas latv. meistara nosaukumu. Otrā vietā Liepiņš — Ādmine, 3. v. Žulps — Kāpostiņa un 4. — Skujiņš — Bencone.

Spēļu nobeigumā Skujiņš no LSAK un Ādminis no TLSK apbalvoja uzvarētājus, pasniedzot tiem ceļojošos kausus, grāmatu veltes un diplomus.

LATVIEŠU ONTARIO MEISTARSACĪKSTES VOLEJBOLĀ BEIGUŠĀS

Ontario latviešu meistarsacīkstes volejbolā beigušās. Pēdējā spēlē Latv. Y klubs uzvarēja TLSK II vienību un Katrina, neierodoties uz spēli, zaudēja Latv. Y klubam un TLSK II. vienībai.

Bez zaudējuma Ontario meistara nosaukumu izcīnījuši Spartas volejbolisti. 2. vietā pag. gada meistars Latv. Y klubs, 3. v. TLSK I vienība, 4. v. TLSK II vien. un 5. — Katarīna.

Trīs pirmo vietu ieguvēji 30. maijā spēlēs Montreālā Kanadas latviešu meistara nosaukuma dēļ, kur kā ceturtā vienība dalību ņems Kvēbekas meist. Montreālas LSK.

VIŅŠ PANĀCA SAVU

Indiāņu virsaitis Džo Mathias pieprasījis, lai Kanadas gaisa flote nogādātu viņu uz Londonu karalienes kronēšanas svinību laikā, piedraudot lūguma neievērošanas gadījumā airēties pāri Atlantijas okeanam kanu laivā.

Tagad viņš saņēmis paziņojumu no Kanadas flotes vadības, ka viņam rezervēta vieta uz kreisera, kas speciāli izbrauks uz kronēšanas svinībām. Un tā nu balto vīru lielā kaŗa „kanu laiva" vedīs indiāņu virsaiti uz kronēšanas svētkiem, kur viņu gaidīs karaliene. Vispirms viņš došoties ar lidmašīnu uz Montreālu, tad uz Halifaksu un no turienes ar minēto kreiseri pāri Atlantam. Ceļā virsaiti pavadīs viņa 10 gadus vecais mazdēls.

Protams, ka virsaitis dosies visā greznībā. Viņa apģērbs ir viskrāšņākais Kanadā, greznots pērlēm un ziloņkaulu, kuŗu viņš ieguvis no Hudsona līča tirgotājiem. Viņa „lielā virsaiša lielais tērps" esot $25.000 vērts.

IZDODAMAS 3 saulainas istabas ar visām ērtībām, atsevišķi vai kopā, pilsētas austrumu daļā. Uz vēlēšanos garāža. Tel. GL 3066, Toronto. (640)

IZDODAMAS divas atsevišķas mēbelētas istabas; viena piemērota precētam pārim vai arī diviem kungiem, otra vienai personai. Lietošanā virtuve, ledus skapis, veļas mašīna, vienmēr silts ūdens un uz vēlēšanos garāža. Zvanīt katru vakaru pēc plkst. 6. Tel. LA 0090. (622)

IZDODAMAS 2 nemēb. istabas Bloor High Park rajonā, ar garāžu. Zvanīt vakaros MU 4315, Toronto. (653)

IZDODAMA mēbelēta istaba Danforth — Logan rajonā vienai personai ar vārīšanas vai kopēšanas iespējām. 18 Albemarle Ave, Toronto. (651)

IZDODAMA labi mēbelēta saulaina istaba, karsts ūdens, plīts, lietuviešu mājā, 329 Huron St., Toronto, tel. KI 3814. (603)

IZDODAMA istaba ar vai bez mēbelēm Dovercourt — Havelock rajonā. Zvanīt vakaros LL 7166, Toronto. (654)

IZDODAMA klusā mājā liela saulaina mēb. istaba ar vai bez virtuves 2 personām Bloor-Sherbourne rajonā. Zvanīt RA 1407. (649)

IZDODAMA mēbelēta istaba vienai personai. Vārīšanas iespējas un pastāvīgi silts ūdens Bloor un Sherbourne raj. Tel. PR 2823. (629)

IZDODAMA mēbelēta vai nemēbelēta vidēja istaba 2. stāvā ar pilnīgi iekārtotu virtuvi Broadview—Danforth ielu rajonā. Derīga 2 personām, vieniniecēm resp. vieniniekiem. Tel. GL 2079, Toronto. Zvanīt darbdienās pēc pl. 6 vak., sestdien un svētdien visu dienu. (648)

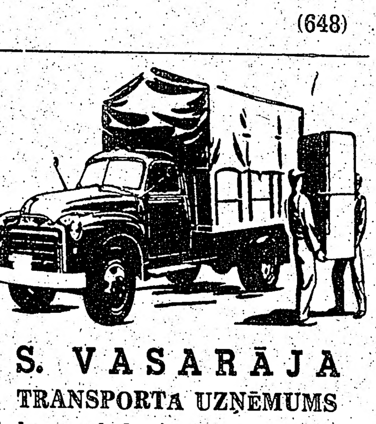

S. VASARĀJA
TRANSPORTA UZŅĒMUMS
izdara pakalpojumus katrā laikā
ZVANĪT
OL 1403, Toronto

LABĀKĀS VELTES tuvam cilvēkam ir latviskās daiļmantas. —

Apsveikumu kartes Vasarsvētkiem, gab.	$0.08
Apsveikumu kartes Jāņiem, gab.	$0.08
Latvijas skatu kartes	$0.08
Latviskie naudas maciņi	$5.00, $6.00, $7.00
Latviskie kabatas portfeļi, divdaļīgie	$8.00 un $9.00
Latviskie kabatas portfeļi, trīsdaļīgie	$10.00
Nīcas, Bārtas un Rucavas lelles, lielās	$11.00
Nīcas, Bārtas un Rucavas lelles, mazās	$7.00
Prievītes	$2.50
Grāmatu zīmes	$0.80 un $1.00

Plaša latviešu grāmatu izvēle. Izsūta arī pa pastu un Toronto piegādā mājās, A. KALNIŅA GRĀMATNĪCA (652)

c/o A. ROZE, 10 WIDMER ST., TORONTO

Jūs viegli varat pazīt pieredzes bagātu meža vīru

Mazi sīkumi viņu nodod: viņš salauž sērkociņu pirms nomešanas, iznīcina savas cigarettes atlikušo galu, viņš ir visai piesardzīgs ar apmetņu uguni. Viņš zina, ka katru gadu Ontario provincē uguns iznīcina miljoniem vērtīgu koku aiz kāda cilvēka neuzmanības. Esiet tikpat piesardzīgi kā viņš, kad šogad ejat mežā. Palīdziet mežsargam, paturot prātā meža ugunsgrēkus... un palīdziet izsargāt no tiem mežu.

RANGER BREWING
COMPANY LIMITED • KITCHENER, ONTARIO

N-117

Ņemiet kādu KOKA-KOLU

TIRDZNIECĪBAS ZĪME „COKE" IR REĢISTRĒTA

Dr. A. RATINOV

Bijušais slimn. ārsts Eiropā un Kanadā. Speciālists iekšķīgās slimībās, sevišķi sirds, kuņģa, astmas, reumatisma u. c.

Runā arī vāciski un krieviski
479 1/2 EUCLID AVE, RA 6708
TORONTO (552)

Latviešu dāmas! Eiropas friziere

KAPSI'S HAIR STYLING
113 MAC PHERSON AV.
Starp Yonge St. un Avenue Rd

Pirmklasīgs darbs pie ilgviļņiem, matu griešanas, krasošanas un skropstu kopšanas. Iepr. pieteikties **pa tel. KI 4585**
runā vāciski, krieviski un zviedriski

BAZNĪCAS ZIŅAS

Ņujorkas latv. ev.-lut. draudzes dievkalpojums Vasarsvētkos 24. maijā, pl. 3 p. p. Betlemes baznīcā, Bruklinā. Māc. R. Zariņš. Pirms tam, pl. 2.15 bērnu dievkalpojums.

Bronksā, Sv. Jāņa baznīcā dievkalpojums 24. maijā, pl. 6 vak. Māc. R. Zariņš.

Detroitas latviešu ev.-lut. sv. Pāvila draudzes jauniešu iesvētīšanas dievkalpojums ar dievgaldu notiks 24. maijā, plkst. 2.00 pp., Nācaretes baznīcā Vicksburgas ielā pie Grand River. Māc. V. Līventāls.

Dayton, Ohio latviešu ev. - lut. Vasarsvētku dievkalpojums svētdien, 24. maijā, plkst. 2 p.p. St. Paul ev. lut. baznīcā (239 Wayne Ave pie 5th St.). Māc. Jēkabs Osis. Bērniem turpat svētdienas skola. Iesvētīšanas mācība.

DIEVKALPOJUMI KANADĀ

Archibīskapa pārst. A. Skrodelis (99 Herkimer St., Hamilton, Ontario, t. 70136).

Bramptonā, 31. maijā, plkst. 1 p.p. anglikāņu b-cā sakarā ar Elizabetes II kronēšanu dievkalpojums. Dziedās Latviešu b-bas „Auseklis" koris Rundāna kga vadībā. Sprediķos viesis māc. A. Briedis; piedalīsies māc. C. Johnsons.

Prāv. A. Mitulis (16 Ray Blvd Port Arthur, Ont. t. 55078).

Fort Viljamā, 24. maijā, plkst. 2,15 p. p. dievkalp. Trīsvienības b-cā, 560 May Str.

Māc. V. Šēfers (659 Piccadilly Str., London, Ont.).

Sarnia, 23. maijā, plkst. 7 vakarā Vasaras svētku dievkalp. Lūdz pieteikties iesvētes mācībai visās vietās.

Londonā, 24. maijā, plkst. 4 p.p. dievkalp. Trīsvienības b-cā. 31. maijā, plkst. 11 no rīta turpat sakarā ar Elizabetes II kronēšanu lojālitātes dievkalp., kuŗu vadīs māc. J. Killingers, māc. E. Loocma (igauņu) un māc. V. Šēfers. — Iesvētīšanas mācībā lūdz pieteikties.

Māc. E. Pavasars, (1139 Cannon St., E. Hamilton, Ont. tel. 9-3410).

Hamiltonā, 24. maijā, plkst. 2.30 p.p. dievkalp. Trīsvienības b-cā (18 Victoria Ave So).

Dāmu kom. sanāksme 23. maijā, plkst. 7 vakarā pie V. Ozola kundzes, 109 Ferguson Ave.

Jaunatnes sanāksme 28. amijā, plkst. 6.30 vak. māc. mājā.

Māc. A. Briedis (176 Bartlett Ave, Toronto, Ont. t. LO 6001).

Virdžinijtaunā, 24. maijā, plkst. 2 p.p. Vasarsvētku dievkalp. anglikāņu b-cā.

Norandā, 24. maijā, plkst. 5 p.p. Vasarsvētku dievkalp. United b-cā.

Māc. A. Lūsis (50 Dewson Str. Toronto. Ont. t. LO 2510) **Toronto Sv. Jāņa latviešu draudze** 24. maijā, 1. Vasarsvētkos, pl. 4 p. p. dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā. Turpat arī svētdienas skola.

Māc. A. Čops (118 Isabella St., Toronto, Ont., tel. MI 1873). **Toronto** Sv. Andreja b-cā (Carlton un Jarvis ielu st.).

Svētdien, Pirmajos Vasarsvētkos 24. maijā, plkst. 10.00 dievkalpojums.

Māc. E. Ķerģis (127 Regent Str. North, Sudbury, Ont., t. 36834).

Sadberijā, 24. maijā, plkst. 1.30 p.p. Sv. Jāņa b-cā (238 Pine Str.) Vasarsvētku dievkalp.

Māc. A. Gaudiņš (2105 Marlowe Ave, NDG Montreal, Que.).

Montreālā, 24. maijā, plkst. 1 p.p. Vasarsvētku dievkalp. Redeemer b-cā.

Māc. H. Kušils, (4571 Coolbrook Ave, tel. DE 8394, Montreal Que.)

Montreālā, 24. maijā, plkst. 1 p.p. Vasarsvētku dievkalp. Ascention b-cā (Outermont un Blair Ave stūrī).

Otavā, 31. maijā, plkst. 2 p.p. dievkalp. Sv. Pāvila b-cā.

Archibīskapa pārst. A. Skrodelis

Māc. F. H. Ruperts

Vasarsvētku dievkalp. svētdien, 24. maijā, pl. 1 p. p. Kristus bazn. Regent St., **Sadberijā.**

Pāvila ev.-lut. draudzē Hamiltonā (māc. A. Voitkus, 118 Locke St. N. tel. 8-2259). Svētdien, Vasarsvētkos, 24. maijā, plkst. 1,30 dienā ar dievgaldu. Svētdienas skola katru svētdienu plkst. 10 rītā.

MELCHERA SPIRTA DESTILĒTAVAS

KANADA RŪPĒJAS PAR SAVIEM BĒRNIEM...

Bērniem vajadzīga izglītība, lai tie kļūtu derīgi sev un savai ļaužu kopai. Sakarā ar to Kanadas skolās skolotāji, ārsti un žēlsirdīgās māsas rūpīgi seko katra bērna fiziskai, garīgai un sabiedriskai labklājībai. Vecāki var savas problēmas salīdzināt ar citu māšu un tēvu problēmām un piedalīties savu bērnu izglītošanās darbā ar draudzīgu skolotāju un vecāku apvienību starpniecību.

KANADA RŪPĒJAS PATI PAR SEVI — PAPŪLIES UZZINĀT VAIRĀK PAR VIŅU

MELCHERS DISTILLERIES LIMITED

BRUNO PURIŅŠ

REAL ESTATE BROKER

1318 BLOOR ST. W., TORONTO, pie Lansdowne

LL 6691 LO 0213

PIRMAIS LATVIEŠU NEKUSTAMO ĪPAŠUMU BIROJS TORONTO

P I E D Ā V Ā:

SHERBOURNE — WELLESLEY
Izīrējams 6 istabu gaišs un saulains apartaments, ned. $28.00

UXBRIDGE — DAVENPORT
6 istabu dubultķieģeļu savrupmāja, lielas un ērtas istabas eļļas apkure, jauks dārzs un dubultgarāža. Pilna cena $12.800, iemaksa $3.500

MINE — OAK ST., WESTON
8 istabu māja, 3 istabu vasaras māja, šķūnis, putnu māja un divas garāžas uz viena akra labas zemes ar apm. 100 augļu kokiem. Īpašums piemērots cāļu farmai, vienu bloku no TTC autobusa. Pilna cena $15.000, iem. $2.300

DANFORTH — KELVIN
6 istabu māja labā īres rajonā, cietkoka grīdas, eļļas apkure, dārzs un dubultgarāža. Pilna cena $10.700, iem. $2.500

HUMBERSIDE — INDIAN RD.
8 istabu dubultķieģeļu māja, cietkoka grīdas, eļļas apkure, tikko remontēta, labā stāvoklī. Pilna cena $14.500, iemaksa $4.000

Aizdevumu sagāde līdz $2500 par 3% gadā

PĒRKOT VAI PĀRDODOT 8 LABĀKIE AĢENTI IR JŪSU RĪCĪBĀ

Sniedzam padomus, kā arī izpildām sīkākus rakstu darbus nu tulkojumus PAR BRĪVU

Birojs atvērts no plkst. 9 rītā līdz plkst. 9 vakarā

S I N G E R

SEWING MACHINE Co

Piedāvā plašā izvēlē SINGER šujammašīnas.
atjaunotas

SKAIDRĀ NAUDĀ VAI UZ NOMAKSU

Stājieties sakaros ar mūsu Toronto SINGER pārstāvi

H. VAITA KUNGU

kas sniegs informāciju latviešu valodā

SINGER SEWING CENTRE

549 ST. CLAIR AVE. W. Tel. KE. 1186, TORONTO (304)

SIEVIEŠU TĒRPI IGAUNIJĀ

Te mēs redzam skaistu jaunu igauņu meiteni savas zemes tradicionālajā tautas tērpā, ko daudzi atzīst par vienu no skaistākajiem visā Ziemeļeiropā. Viņas tērps ir pagatavots no rokām vērptas vilnas, pievilcīgās krāsās un zīmējumos, saskaņā ar katra atsevišķa Igaunijas novada tradicijām. Viņas skaistā blūze ir no smalkas baltas linu drānas, izrakstītas ar Igaunijas ornāmentiem, kas mantoti no paaudzes uz paaudzi. Pie šāda tērpa tā valkā skaistu sudraba kakla rotu un saktu.

Publicēts, lai palīdzētu izveidot ciešākus jaunkanadiešu sakarus savā starpā.

BRADING'S

BRADING BREWERIES LIMITED
OTTAWA AND WINDSOR

BRADING'S izrunā Bredings

DAUGAVAS VANAGU TEĀTRA KANADĀ

E. VULFA 4 CĒLIENU KOMĒDIJAS

SVĒTKI SKANGALĒ

PIRMIZRĀDE — sestdien, š. g. 23. maijā, plkst. 16.00 un

OTRĀ IZRĀDE — I Vasarsvētkos, svētdien, 24. maijā, pl. 15.00

62 CLAREMONT IELĀ, TORONTO

Režisors ELMĀRS ŠĶOBE Dekorātors KĀRLIS BĒRZIŅŠ

KKostīmus pēc EDUARDA DZEŅA metiem darinājusi ZELMA GREKERE. Kustību konsultante ERNA OŠIŅA-BĒRZIŅA. Izrādē darbojas 22 personas un katram cēlienam citas dekorācijas.

Biļetes pirmizrādei $2.00, $1.50 un $1.00

Vasarsvētku izrādei $1.50 un $1.00. Bērniem pusc., kaŗa inv. ieeja brīva

Biļešu iepriekš pārdošana LOTUS puķu veikalā.

«641» DAUGAVAS VANAGU TEĀTRIS KANADĀ

FAKTI PAR KANADAS PILSĒTĀM

TORONTO, Ontario

IEDZĪVOTĀJU SKAITS — 1951. g. Lieltoronto — 1.117,470

ATRAŠANĀS VIETA — Ontario ezera ziemeļu krastā, 334 jūdzes uz rietumiem no Montreālas; 241 jūdzi uz austrumiem no Vindzoras. To apkalpo CPR un CNR dzelzceļu galvenās līnijas; moderna gaisa osta; un tai ir kuģu satiksme ar Lielo ezeru un sv. Labrenča ostām.

GALVENĀS RŪPNIECĪBAS — Toronto ir rūpniecības, finanču, tirdzniecības un izglītības vadītājs centrs.

Kautuves un konservu fabrikas	21 uzņ.
Rūpniecības mašīnu fabrikas	60 „
Sieviešu apģērbu fabrikas	269 „
Spiestuves un apgādi	32 „
Vīriešu drēbju fabrikas	106 „
Spiestuves un grāmatu sietuves	333 „
Konfekcijas	43 „
Ziepju, mazgājamo un tīrāmo vielu fabr.	29 „
Dažādu pārtikas vielu fabrikas	62 „
Maizes un citu produktu fabrikas	198 „
Mājturības, biroju un noliktavu mašīnerijas fabrikas	19 „
Smago elektrības mašīnu fabrikas	15 „
Krāsu un pernicas fabrikas	27 „
Kastu un maisu fabrikas	39 „

THE CANADIAN BANK OF COMMERCE

ir Lieltoronto 73 nodaļas. Zemāk uzskaitītās var jūs īpaši interesēt:

Adelaide un Peter St.	Parkdale
Bloor un Dufferin	Queen un Spadina
Bloor un Ossington	Queen un Bathurst
College un Dovercourt	Queen un University
Dovercourt un Dupont	Roncesvalles un Wright
Dundas un Gladstone	Spadina un College
King un Dufferin	West Toronto

THE CANADIAN BANK OF COMMERCE

ir pāri par 625 nodaļām visā Kanadā, un katra veic visas banku operācijas. Tuvākā nodaļa labprāt sniegs jums savus pakalpojumus

The Canadian Bank of Commerce

TORONTO LATVIEŠI, IEPĒRCIETIES

ARTURA ANŠMITA

PĀRTIKAS PREČU TIRGOTAVĀ

274 Parliament St., Toronto, tel. EM 8-2361

Piedāvājam bagātīgā izvēlē eiropējiskai gaumei piemērotas PĀRTIKAS PRECES

TORTES, eiropējiskā gaumē, lūdzam pasūtināt dienu iepriekš

SVĒTKIEM — iesala ekstrakts un apiņi

Izmantojiet arī mūsu bezmaksas piegādi

Izsūtām paciņas uz Vāciju un Angliju

Ārpus Toronto dzīvojošiem preces izsūtām ar dzelzceļu vai pastu.

(631) Pieprasiet bezmaksas mantu sarakstu

DR. JĀNIS KAROLS

LATVIETIS

Praktizējis Latvijā, Vācijā un Kanadā. Sniedz dzemdību palīdzību. Slimniekus pieņem TORONTO, 404 DELAWARE AVE no 9—11 un no 5—7. Izņemot trešdienas. Toronto, tel. OL 1681. Ar Harbord tramvaju līdz Halam ielai

Dr. P. BĀRDIŅŠ

Pieņem slimniekus 740 SPADINA AVE, (pie Bloor) TORONTO no plkst. 5—7 pp. Pārējā laikā pēc vienošanās pa telefonu: Kabinetā RA 7203, mājās KE 5628

Dr. B. DOBAI

465 Bloor St., W, Toronto. Tel. MI 8821 un KI 0056

Speciālists iekšķīgās slimībās. Visāda veida RENTGENA uzņēmumi. Diplomēts Ungārijā, Čechoslovakijā un Kanadā

Runā angliski, vāciski un franciski

Runas stundas no pl. 10—12 rītā un no 3—7 pp.; uz vienošanos arī citā laikā

Savus padomus un pakalpojumus piedāvāju kā:

T. EATON Co.

PĀRDEVĒJS MĒBEĻU NODAĻĀ COLLEGE IELAS 4. STĀVĀ

(esmu pusdienās no 1.30 — 2.30)

NIK. MEDNIS,

TEL. DARBĀ TR 1133, LOKĀLAIS 4125, MĀJĀS HU 9-5175

NESŪTIET ZĀLES UZ EIROPU

pirms neesat iepazinušies ar mūsu jauno cenrādi. Pieprasiet 1953. g. cenrādi, kas ir jau iespiests. Mūsu cenas ir daudz zemākas nekā citur Kanadā —

RIMIFONS — $2.10 par 100 tabl.

STREPTOMICINS — $0.50 gramā,

Sūtām no Eiropas uz visām pasaules malām, pat uz zemēm viņpus dzelzs priekškara. Pasta izdevumi ierēķināti. (99)

S T A R K M A N — C H E M I S T S

463 Bloor St., West Toronto

TAUTIEŠI, IEPĒRCIETIES

AD. KRISTAPSONA

GAĻAS UN DESU VEIKALĀ

1095 Queen St., E. (viens bloks no Pape uz austr.) Tel. HA 5152

Dabūjamas visas Latvijā pazīstamās desu šķirnes, kuras ražo pašu darbnīcā. Augstas kvalitātes, zemas cenas

Pasūtinājumus piegādājam mājā katrā laikā (540)

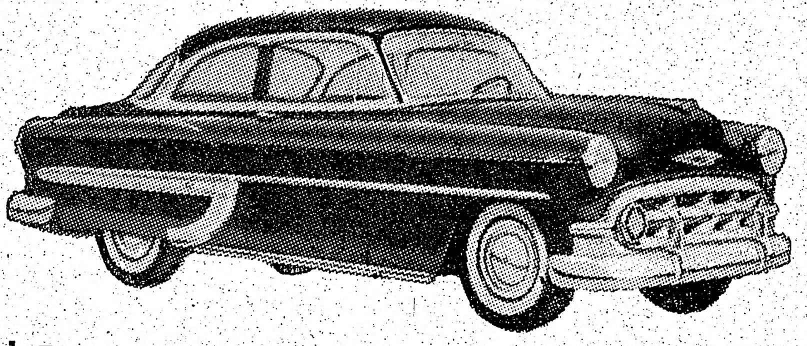

Paziņoju visiem auto cienītājiem, ka

874 Dundas St. W, Toronto

Birojā EM 4-6732 Mājā EM 3-6282

ESMU ATVĒRIS SAVU AUTO TIRDZNIECĪBAS UZŅĒMUMU

Piedāvāju visu firmu jaunas, kā arī lietotas automašīnas uz nomaksu līdz 24 mēn. Pircējiem, kuri vēlas iegādāties auto, atliek tikai piezvanīt. — Jūs tiksit atvesti un aizvesti atpakaļ uz dzīves vietu katrā laikā, arī svētdienās. (621)

EDVART'S CAR MARKET

Īpašnieks E. ZEMĪTIS

NĒĢI — NĒĢI —

patlaban dabūjami visos mūsu piegādes veikalos

ZIVJU ŽĀVĒTAVA BALTIC

10 Widmer St., Toronto

(630) Tel. EM 8-7000

TRĪS ĢIMEŅU MĀJA

(TRIPLEX)

11 lielas saulainas istabas ar divām vannas istabām, trīs virtuvēm. Skaistā vietā, var pārskatīt ezeru. Tuvu pie tramvaja līnijas

$16.500 ar $7.000 iemaksu

P I E P R A S Ī T

Tel. OX 0514, Toronto

(625)

IEVA ZARIŅA

NO RĪGAS

Pieņem pasūtinājumus

DĀMU APĢĒRBIEM

Zvanīt katrā laikā

RA 9593, Toronto

VAJADZĪGS ŠOFERIS

pastāvīgam darbam maizes izvadāšanai Pavasara maiznīcā

398 QUEEN ST., E. TORONTO

Tel. EM 4-4993

(623)

PĀRDODAMI

namdaŗu darba rīki un elektriskais rokas zāģis. Apskatīt katru dienu. 92 Queen St. E., ieeja no Mutual St. Toronto, Tomin (628)